

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Klassiõpetaja

Katri Kekorainen
BAKALAUREUSEÕPPE ÜLIÕPILASTE HINNANGUD OMA ÕPINGUTE
KATKESTAMISE PÕHJUSTELE
TARTU ÜLIKOOLI ÕIGUSTEADUSKONNA TUDENGITE NÄITEL
magistritöö

Juhendaja: dotsent Marvi Remmik

Tartu 2018

Resümee

Bakalaureuseõppe üliõpilaste hinnangud oma õpingute katkestamise põhjustele Tartu Ülikooli õigusteaduskonna tudengite näitel

Uurimused on näidanud, et kõrgkooliõpingute katkestamine on probleemiks nii Eestis kui ka mujal maailmas. Katkestamise põhjuseid on palju ning põhjustest tulenevalt jaotatakse neid erinevalt. Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppe tudengite õpingute katkestamise põhjused enda hinnangul ning kuidas saaks nendest põhjustest tulenevalt vähendada tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust. Uurimuse eesmärgini jõudmiseks viidi läbi kvalitatiivne uurimus, mille raames koguti andmeid poolstruktureeritud intervjuuga, kaheksalt õigusteaduskonna bakalaureuseõppe õpingud katkestanud üliõpilaselt. Uurimuses selgus, et enamasti katkestati õpingud mitmel põhjusel. Peamise katkestamise põhjusena toodi välja just üliõpilase arusaamisele jõudmist, et tegu oli nende jaoks vale erialaga. Lisaks nimetati ka õpingute käigus motivatsiooni kadumist ning mõningal juhul ka eraelulisi ning õpingute kõrvalt töötamise põhjust. Katkestamise ennetamiseks toodi välja meetmeid, mida saaks rakendada enne õpingutega alustamist, mis eriala rohkem tutvustaks, ja õpingute vältel rakendatavaid meetmeid, et üliõpilasel püsiks motivatsioon õpitava eriala vastu.

Märksõnad: ülikool, üliõpilane, katkestamine, põhjused, ennetamine

Abstract

BA Students' Assessments of Their Reasons for Dropping Out of Studies using the Example of University of Tartu Law Students

Studies have shown that dropout remains a problem in institutions of higher education both in Estonia and abroad. There are many reasons for dropping out and these can be used to categorise individual cases. The aim of this Master's thesis was to have law undergraduates from the University of Tartu provide reasons for dropping out of their studies and to use this data to determine how to prevent future law students from dropping out. To reach the aim of the thesis, author conducted a qualitative study that involved data collection via semi-structured interviews with eight law students who dropped out their BA studies. The study revealed that the majority of students had a number of reasons for dropping out. The main reason given was the realisation that they had chosen the wrong subject. Other reasons given included loss of motivation and, in some cases, issues in their private lives and with working while studying. In order to combat dropping out, the study suggests methods that provide a thorough overview of law as a subject and that can be implemented before commencing studies, as well as methods that can be applied during studies in order to maintain students' interest in their speciality.

Keywords: Univesity, Student, Dropout, Reasons, Prevention

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	6
1. Teoreetilised lähtekohad.....	7
1.1 Töös kasutatavad põhimõisted ja õpingute katkestamise olemus	7
1.2 Ülikooliõpingute katkestamise põhjused.....	8
1.3 Katkestamise ennetamise meetmed.....	11
1.4 Õigusteaduskond Tartu Ülikoolis.....	14
2. Metoodika.....	15
2.1 Valim.....	15
2.2 Andmete kogumine	16
2.3 Andmete analüüsimine	17
2.3.1 Intervjuude transkribeerimine	17
2.3.2 Kodeerimine	18
2.3.3 Kategooriate moodustamine.....	18
3. Tulemused	19
3.1 Kõrgkooliõpingute katkestamise põhjused	19
3.1.1 Individuaalsed ehk üliõpilasega seotud põhjused	20
3.1.2 Institutsionaalsed ehk ülikooliga seotud põhjused.....	23
3.2 Soovitusi ülikoolile	25
3.2.1 Enne õpinguid rakendatavad meetmed	25
3.2.2 Õpingute ajal rakendatavad meetmed.....	26
4. Arutelu.....	30
4.1 Uurimustöö järelused	30
4.2 Töö kitsaskohad.....	32
4.3 Töö praktiline väärtus ja soovitused edasisteks uuringuteks.....	33
Tänuõnad	34
Autorsuse kinnitus.....	34
Kasutatud kirjandus.....	35

Lisa 1. Intervjuu küsimused	39
Lisa 3. Mõistekaart: Soovitusi ülikoolile õpingutega katkestamise ennetamiseks	43
Lisa 4. Mõistekaart: Ülikooliõpingute katkestamise põhjused	44

Sissejuhatus

Ülikooliõpingute katkestamine on nii Eestis kui ka paljudes teistes riikides päevakohane teema. Lõpetamata kõrgharidus on kulukas riigile tervikuna ning alandab tööturul ka katkestaja konkurentsivõimet. Tartu Ülikooli 2016. aasta Majandusaruande (2016) kohaselt katkestasid oma õpingud Tartu Ülikoolis 2172 õppurit. Sotsiaalteaduste valdkonnas, kuhu alla kuulub ka õigusteadus, oli katkestamise määr 16%. Peamised põhjused, miks õpingud katkestati, olid omal soovil katkestamine (38%), õppe lõpukuupäeva möödumine (36%) ning edasijõudmatus (15%). Siiski on õigusteaduste valdkonnas siseauditi (Tudengite väljalangevust vähendavate..., 2017) järgi katkestamise määr pigem positiivsemas suunas liikunud. Määravamate õpingute katkestamise põhjustena toodi õppe katkestanud üliõpilaste seas läbi viidud küsitluses välja majanduslikud põhjused, raskused lõputööde ja juhendamiseiga, huvide muutus õppetöö kestel, rahulolematuse õppetöö kvaliteedi ja korraldamisega, raskused õppetöös ning kuuendana olid isiklikud põhjused. Kõrghariduse bakalaureuseõppe statsionaarse õppevormi peamiste põhjustena õpingute katkestamisel osutusid kokkuvõtvalt vale erialavalik, ebapiisavad õpioskused ning üliõpilase ebahühtlane ettevalmistus. Vale erialavalik tingib omakorda üliõpilaste rahulolematuse õpetamise meetodite ning õppejõudude suhtes, kuna õpitu ei tundu tudengile huvitav.

Kõrgkooliõpingute katkestamise põhjuseid on palju ning neid liigitatakse erinevalt. Kõige laiem jaotus on individuaalsed, institutsionaalsed või riiklikud põhjused (Vossensteyn et al., 2015). Riiklike põhjuste alla liigituvad näiteks üliõpilase majanduslik toetamine ja õppemaksud, institutsionaalseteks põhjusteks on õpetamine ja hindamine, programmide ja õpilaste ootuste kattuvus programmide osas, õppekorraldus ja nii edasi ning individuaalsete põhjuste alla kuuluvad näiteks sotsiaalne ja majanduslik taust, üliõpilase motiveeritus ja sihikindlus. Eestis on lähemalt uuritud õpingute katkestajate põhjuseid valdkonniti, näiteks IKT erialadel (Mardo, 2016; Järve, Kallaste & Räis, 2015), õppeasutuste tasemel (Roosmaa, E. - L., & Reiska, E., 2015; Šults, 2015) ning üleüldiselt (Murakas, Lepik, Dsiss, Tõugu & Veski, 2007; Must, 2006).

Kuna eelnevatele uurimustele tuginedes on leitud erinevaid katkestamise põhjuseid nii ülikooliti kui ka õppevaldkonniti, siis on oluline ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas leida põhjused, miks bakalaureuseõppe katkestatakse. Viimane ongi selle magistritöö uurimisprobleem. Eelpool toodud aspektidele tuginedes on uurimuse eesmärgiks välja selgitada Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppe tudengite õpingute katkestamise põhjused enda hinnangul

ning kuidas saaks nendest põhjustest tulenevalt vähendada tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust intervjueritavate enda hinnangul.

Järgnevalt antakse ülevaade töö teoreetilistest lähtekohtadest, milles keskendutakse kõrgkooliõpingute katkestamise põhjustele ja selle ennetamise meetmetele ning tutvustatakse uuringute konteksti, sh antakse ülevaade õppekorraldusest ja õppima asumise võimalustest Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas.

1. Teoreetilised lähtekohad

1.1 Töös kasutatavad põhimõisted ja õpingute katkestamise olemus

Termin “ülikoolist väljalangevus” (*university dropout*) on kõige enam levinud tähendusega, kui tudeng katkestab õpingud hariduslikke eesmärke saavutamata. Üliõpilaste vaatenurgast lähtuvalt kirjeldatakse ülikoolist väljalangevuse mõistet järgmiste terminitega: ülikoolist lahkumine (*departure*), väljaastumine (*withdrawal*), akadeemiline ebaedu (*academic failure*), õpingute mitte jätkumine (*non-continuance*), lõpetamata jätmine (*non-completion*) ja nii edasi (Jones, 2008).

Üliõpilastel on võimalus ühel erialal õpingud katkestada ja jätkata õpinguid teisel erialal, siiski on õpingute peatumist raske defineerida. Hagedorn (2005) kirjeldab 12 erinevat varianti, mis võib ülikooliõpingutega juhtuda. Näiteks õpingute peatumine, kuid nende jätkamine (mõni aasta hiljem), õppima asumine teise ülikooli, ainetest läbikukkumine, kehvade akadeemiliste tulemuste tõttu eksmatrikuleerimine ja nii edasi, mistõttu ongi keeruline defineerida ülikoolist väljalangevust ning õpingute peatamist omal soovil. Larsen jt (2013) eristavad viit põhjust, kuidas defineeritakse ülikooli poolelijätmist: valitakse samas ülikoolis ja samas teaduskonnas uus õppesuund; jätkatakse õpinguid samas ülikoolis ja samas teaduskonnas, kuid erinevas osakonnas; valitakse samas ülikoolis uus teaduskonnad; õpingute jätkamiseks valitakse teine ülikool; ülikoolist enda soovil eksmatrikuleerimine.

Kember (1995) eristab ülikoolist väljalangenuid järgmiselt: õpingutes mitteosalevad üliõpilased; mitteametlikud väljalangejad; ametlikult katkestanud üliõpilased; akadeemilise ebaedu tõttu eksmatrikuleeritud üliõpilased; enda soovil õpingute katkestajad; üliõpilased, kes katkestavad õpingud, kuid jätkavad õpinguid uuel õppekaval. Kuigi paljude üliõpilaste kõrgkooliõpingud katkevad, siis ei ole sellel alati negatiivne tähendus. Kui tudengid saavutavad endale seatud eesmärgid ning seejärel jätavad ülikooliõpingud pooleli, siis ei ole see läbikukkumine tudengi ega ülikooli jaoks (Bean, 1990). Lähtudes ülikooli vaatenurgast on

õpingute katkestamine negatiivne juhul, kui tudeng ei ole võimeline akadeemilisi lävendeid täitma (Larsen et al., 2013). Larsen jt (2013) on koostanud süstemaatilise ülevaate erinevatest põhjustest, mis mõjuvatvad tudengite väljalangevust ülikoolist või õpingute poolelijätmist. Neid eristatakse järgmiselt: üliõpilase sotsiaal-demograafiline taust; üliõpilase akadeemiline võimekus; valmisolek õppimaks ülikoolis (näiteks õppekavaga tutvumine); õpimotivatsioon; õpistrateegiad (sügav või pinnapealne); õppetingimused; sotsiaalne ja/või akadeemiline sidusus ülikooliga; üleüldine hinnang õpingutele; edasised võimalused pärast ülikooliõpingute katkestamist; üliõpilase majanduslik olukord; elamistingimused. Selles magistritöös mõistetaksegi kõrgkooliõpingute katkestamise all Larsen jt (2013) definitsioonist tulenevalt olukorda, kus üliõpilane eksmatrikuleeritakse tema enda soovil.

1.2 Ülikooliõpingute katkestamise põhjused

Ülikooliõpingute katkestamine on kulukas nii üliõpilasele kui ka ülikoolile. Tudeng kulutab õpingutele palju aega ja raha. Samas inimesed, kes astuvad ülikooli, aga ei lõpeta seda, teenivad tulevikus vähem neist, kes ülikooli lõpetavad (Tinto, 2012). Adams, Banks, Davis ja Dickson (2010) töid oma uurimuses välja, et Austraalias tähendab iga üliõpilane, kes oma õpingud katkestab, riigile 14 000 dollarilist (umbes 9580 eurost) kulutust.

Paljud uurimused on näidanud, et enam levinud põhjused, miks üliõpilased enneaegselt ülikooliõpingu lõpetavad, on järgmised: vale erialavalik, finantsraskused või tööhõive surve, ebapiisav valmisolek ülikooliõpingutega alustamiseks, rahulolematuus institutsiooni suhtes, akadeemilised raskused ning puudused sotsiaalsel lõimumisel (Controller & Auditor General, 2002; Davies & Elias, 2003; Long, Ferrier, & Heagney, 2006; Yorke & Longden, 2008). Vossensteyn jt (2015) toovad välja, et üldjoontes võib ülikoolis õppimise edu või ebaedu põhjused jagada kolmeks:

1. riiklikud – kõrgharidussüsteemi selektiivsus ja paindlikkus; üliõpilaste majanduslik toetamine ning õppemaksud;
2. institutsionaalsed – kõrghariduslike institutsioonide protseduurilised aspektid (pühendumine ja strateegia; akadeemiline integratsioon, õppimine, õpetamine ja hindamine; sotsiaalne integratsioon ja tudengite tugiteenused; programmide ja õpilaste ootuste kattuvus programmide osas; tudengite ja nende õpingute edukuse jälgimine ja kaardistamine);

struktuurilised aspektid (üliõpilaskonna koosseis; institutsionaalsed kulutused; õppekorraldus – õpetamise infrastruktuur ja vahendid);

3. individuaalsed – sotsiaalne ja majanduslik (perekondlik) taust; sugu; etniline päritolu; kognitiivne pädevus ja motiveeritus; üliõpilase sihikindlus hariduse omandamisel.

Sarnaseid ülikoolist väljalangemist mõjutavaid tegureid on esile tõstetud teistes uurimustes (nt Larsen et al., 2013; Wolter, Diem, & Messer, 2014). Quinn (2013) toob välja, et kõige olulisem põhjus, mis viib üliõpilase kõrghariduse omandamise katkestamisele, on tema vilets sotsiaal-majanduslik taust. Tihtipeale põhjustab väljalangemist erinevate tegurite kombinatsioon, kuid eelpool välja toodud aspekt on kõigi muude katkestamiseni viivate põhjuste seas domineeriv.

Erinevaid teooriaid, mis analüüsivad kõrgkooliõpingute katkestamist, on palju. Varasemalt uuriti põhjuseid tudengi individuaalsetest omadustest, motivatsioonist, oskustest ja muudest psühholoogilistest vaatepunktidest lähtuvalt. Enim mõju väljalangemise protsessi seletamisel on aga avaldanud Vincent Tinto, kes käsitleb oma integratsiooniteoorias akadeemilist ebaedu (või ka edu) kui akadeemiliste ja sotsiaalsete süsteemide vastastikust mõju (Tinto, 1975). Õpingutega jätkamisel või katkestamisel on otsustav roll just ülikooli esimesel õppeaastal (Tinto, 2006). Ülikoolist väljalangevus on protsess, kus Tinto (1975) järgi tuleb vaadelda üliõpilase õpingute vältel avalduvate sotsiaalsete ja akadeemiliste süsteemide mõju. Mida positiivsem on nende kahe seose kooskõla, seda suurem on integratsioon kõrgkooliga, mis omakorda vähendab ülikoolist väljalangevuse tõenäosust.

Tallinna Ülikooli õpingute katkestajate uuringus (Roosmaa & Reiska, 2015) selgus, et katkestanute põhjused võib jagada üldjoontes kolmeks: ülikoolivälised, peamiselt üliõpilastega seotud ning ülikooliga seotud põhjused. Üldjuhul katkestatakse kõrgkooliõpingud ülikoolivälise ehk kõrgkooliõpingute kõrvalt töötamise, rahaliste probleemide ja muude raskuste tõttu. Üliõpilastega seotud probleemidest on põhjusteks perekonna ja isikliku eluga seotud kohustused (Murakas et al., 2007; Schuetz, 2008). Must (2006) uurimusest nähtus, et probleemid on samad. Lisaks toodi välja järgmised põhjendused: ülikooli vähene huvi üliõpilaste vastu, enesekriitika, vähene praktika või selle puudumine ning ülikooliõpingute alustamine ilma teadmisseta, mida õppida tahetakse.

Järve jt (2015) keskendusid oma uuringus just õppekorralduse aspektidele ning teguritele, mis mõjutavad tudengite motiveeritust. Tulemused näitasid, et enim mõju avaldavad tegurid olid majanduslikud. Soov töötada oli üks sagedamini väljatoodavaid põhjuseid õpingute katkestamisel. Õppekorraldust katkestamise põhjusena nimetati harva, kuid siiski mõjutas see otsustusprotsessi. Üldiselt ei viinud katkestamiseni mitte üks kindel tegur, vaid erinevate põhjuste koosmõju.

Šults'i (2015) eesmärk TTÜ (Tallinna Tehnikaülikooli) katkestajate uuringus oli samuti välja selgitada mitte õpingute katkestamise põhjused, mis olid seotud ülikoolipoolse tegevusega. Selgus, et peamised põhjused õpingute katkestamisel olid liialt ebahuvitavad ning teoreetilised õppeained ja õppekava, mis ei vastanud tudengi ootustele. Teiseks eesmärgiks oli uurida, kas katkestanutel on veel motivatsiooni õpingute jätkamiseks, ja välja selgitada, kas ja mida saab ülikool katkestanute motivatsiooni tõstmiseks teha. Vastajate hinnangul tuli välja, et erialaga tihedamalt seotud ja praktilisemad õppeained motiveeriks õpingute jätkamist.

Lisaks eelnevalt mainitud uuringutele on Must, Must ja Täht (2015) leidnud, et huvi kadumine on sagedaseim õpingute katkestamiseni viiv põhjus. Uurimuses võrreldi õpingud katkestanud ja peatanud tudengeid. Rahalised raskused, õppimishuvi kadumine ja tunne, et õpingutega jätkamisel midagi olulist ei saavutata, olid põhjustena välja toodud just katkestajate poolt. Murakas jt (2007) uuringus olid enamus kõrgkooliõpingute katkestajate seas põhjuseks pigem õpingute kõrvalt töötamine, perekonna ja isikliku eluga seotud kohustused ning rahalised raskused.

Õpingute kõrvalt töötamise vajadus on tekkinud olukorrast, kus kiire majanduskasvu tingimustes suudavad kindla kvalifikatsioonita inimesed tööjõuturul konkureerida, kuid kui majanduskasv on aeglustunud, ei ole kutse- ja erialase kvalifikatsioonita ning madala haridustasemega töötajad enam konkurentsivõimelised (Espenberg, Reincke, Themas, Sammel, Klaas-Jan Reincke, Beilmann & Rahnu, 2012). Andrews ja Higson (2008), Raun (2011) ning Unt ja Täht (2014) toovad oma uurimustes välja, et kui tööandajatel on võimalus valida mitmete kandidaatide seast, siis üheks olulisemaks kriteeriumiks töötajate selekteerimisel on just omandatud haridustase. Siinkohal on oluline märkida, et mitmetel töökohtadel on eelduseks kindla kvalifikatsiooni olemasolu, näiteks inseneridel, arstidel, õpetajatel, advokaatidel, notaritel ja kohtunikel.

Uurimused on näidanud, et põhjuseid, miks ülikooliõpingud katkestatakse, on palju. Põhjuseid saab jagada erinevatesse kategooriatesse, kuid siiski on aastate vältel erinevate uurimuste tulemutena enamasti selgunud, et põhjusteks on kas õpingute kõrvalt töötamine või õpingute vastu huvi kadumine. Katkestamise põhjuste erinevused tulevad välja ülikoolide kui õppevaldkondade lõikes.

1.3 Katkestamise ennetamise meetmed

On leitud, et rahalised stiimulid võivad olla olulised faktorid kõrghariduse edukal omandamisel, kuid siiski ei pruugi need täielikult mõjutada soovitud tulemusi. See tähendab, et üliõpilaste majanduslikul toetamisel peab arvesse võtma, milline summa aitab ennetada olukorda, kus tudeng kulutab liiga palju aega õpingute kõrvalt töötamisele. Lisaks tunnevad üliõpilased pinget õppelaenude pärast. Täpsemalt on nad pigem tõrksad õppelaene võtma, kuna tajuvad, et pärast lõpetamist on neil seetõttu suured kohustused (Vossensteyn et al., 2015). Eelpool mainitu viib olukorrani, kus üliõpilased valivad ülikooliõpingute kõrvalt töötamise. See tähendab, et üliõpilased on tihtipeale sunnitud õpingute kõrvalt tööle hakkama.

Beerens, Mägi ja Lill (2010) toovad omakorda välja, et õpingute ajal töötamisel on negatiivne mõju üliõpilase akadeemilisele edukusele. Võrreldes teiste riikidega on see näitaja Eestis võrdlemisi minimaalne. Tõmmates paralleele mittetöötava ja töötava üliõpilase vahel, siis tõenäosus, et töötav tudeng ei lõpeta nominaalaja jooksul, on kõigest 5% väiksem kui mittetöötava tudengi puhul. Negatiivne mõju hakkab avalduma just täistööajaga töötamisel. Kui üliõpilane töötab rohkem kui 25 tundi nädalas, on suurem tõenäosus, et akadeemiline õppeedukus langeb ja kõrgkool jääb nominaalaja jooksul lõpetamata.

Kuna õpingute kõrvalt töötamine pole probleemiks mitte ainult Eestis, siis näiteks Rootsis kasutatakse õpingute katkestamist ennetava meetmena tasuta kõrgharidust ning kõrgemaid õppetoetusi (Espenberg et al., 2014). De Boer, Epping, Faber, Kaiser, ja Weyer (2013) uuringust selgus, et 52% õppelaenu võtnud Rootsi tudengite arvates poleks nad ilma õppelaenuta tõenäoliselt kõrgharidust omandanud. Katkestamise ennetamiseks rakendatakse erinevaid programme ka ülikoolides. Kuna üheks olulisemaks põhjuseks ülikooliõpingute katkestamisel on tudengi sotsiaalmajanduslik taust, siis on Rootsi Göteborgi ülikoolis läbi viidud projekt, kus keskendutaksegi pigem rahvuslikule vähemusele ning madala sotsiaalmajandusliku taustaga gruppi kuuluvatele tudengitele, näiteks organiseeritakse töötube, pakutakse mentorlust, keeletuge,

sissejuhatavaid seminare ja nii edasi (Quinn, 2013). Lundi ülikoolis on inseneriteaduste osakonnas kasutusel õpiabi meetod, mis kujutab endast sessioone, millest võtavad osa 5–15 esimese aasta tudengit, mille arutelu juhib aasta või kaks vanemal kursusel olev tudeng, kelle eesmärk on selgitada mõningaid keerukamaid küsimusi teatud aine raames (Malm, Bryngfors, & Mörner, 2010).

Sarnaselt Rootsile kasutatakse ka Soomes ülikooliõpingute katkestamise ennetamiseks tasuta kõrghariduse pakkumist ja jällegi pigem kõrgemaid õppetoetusi. Kõrghariduslike institutsioonide tasemel on siiski katkestamise ennetamiseks rakendatud erinevaid meetmeid. Näiteks on Helsingi kunsti ja disaini ülikooli filmikooli sissesaamiseks niivõrd ranged vastuvõtutingimused, et mõnede õppekavade puhul võetakse vastu vähem kui 2% avalduse esitanutest. Samas motiveerib see üliõpilasi ning vähendab väljalangenute arvu (Hiltunen, 2009). Soomes on ülikoolidesse sisseastumisel suur konkurss. Piiratud kohtade arv tähendab, et populaarsematele õppekavadele pääseb vähem üliõpilasi ehk ainult 4-10% taotlejatest (Mäkinen, Olkinuora, & Lonka, 2004). Teisest küljest tähendab see, et kui tudeng esimesel korral soovitud erialale õppima ei pääse, läheb ta mujale ning kui mõne aasta pärast õnnestub esialgselt soovitud erialale saada, siis katkestatakse õpingud sel erialal, kus üliõpilane seni teadmisi omandas (Häkkinen, 2004).

Hispaanias Granada ülikoolis on 2009.-2010. aastal kõrgkooli katkestamise ennetamise meetmena koostatud programm, mis põhines kombineeritud õppel. Programmi eesmärgiks oli loengutes edastatava informatsiooni põhjalikum käsitlemine. Selleks kombineeriti silmast silma loenguid internetipõhiste ülesannete ja materjalidega. Traditsiooniliste loengute seostamine ülesannete (nt lünkade täitmise, ristsõnade, valikvastustega küsimuste) ja tegevustega (grupitööd, foorumid), mida üliõpilased tegid veebilehe kaudu, aitas tudengitel ainet paremini mõista. Programmi hindamisel selgus, et resultaadiks olid paremad eksamitulemused ning õpingute katkestajate arvu vähenemine, kuna üliõpilased olid oma õpingute jätkamisel motiveeritumad (López-Pérez et al., 2011).

Õige ettekujutus ning realistlikud ootused eriala suhtes, mille tulevane üliõpilane omale valib, on Hollandis üheks õpingute katkestamise vastaste meetmete pidepunktiks. Tublimatele õpilastele pakutakse näiteks võimalust veeta üks õppepäev koos üliõpilastega. Veel viiakse ühes Hollandi kõrgkoolis pärast esimest semestrit kõikide üliõpilastega läbi niinimetatud õppenõustamise vestlusi (Dekker, Pechenizkiy & Vleeshouwers, 2009). Vestlus põhineb üliõpilase õpingute edenemisel ehk saadud hinnatel, silmapaistvatel tegevustel (akadeemilised

ja ühiskondlikud) ning mentoritelt ja õppejõududelt saadud tagasisidel. Vestluse resultaadina selguvad antud erialal üliõpilased, kes õpinguid jätkavad ning teised, kes kõrgkooliõpingud sel alal katkestavad. Esimesel semestril läbiviidavaid õppenõustamise vestlusi on kasutama hakanud ka teised Hollandi ülikoolid, et vajadusel üliõpilane võimalikult varakult tema jaoks sobivale erialale suunata (van Stolk, Tiessen, Clift & Levitt, 2007). Van Stolk jt (2007) lisavad, et näiteks Iirimaa on loodud ülikoolidevaheline võrgustik, kuhu kuuluvad Iirimaa erinevate ülikoolide esindajad ning mille tagamõte on informatsiooni vahetamine ja heade kogemuste jagamine katkestamise vähendamiseks. Ülikoolides katkestamise põhjuste kohta informatsiooni kogumiseks viiakse iga katkestajaga läbi niinimetatud katkestajate intervjuu, mille on koostanud eelpool nimetatud ülikoolide ühendus (Moore, 2004).

Selle magistr töö autorile teadaolevalt on rakendatud ka Eestis mitmeid meetmeid, ennetamaks kõrgkooliõpingute katkestamist (Tudengite väljalangevust vähendavate..., 2017). Nende alla kuuluvad üliõpilaskandidaatide valik ja eriala tutvustamine, üliõpilaste tasemeerinevuste vähendamine, akadeemilise enesetõhususe ja õpioskuste arendamine, üliõpilaste edasijõudmise jälgimine, analüüsimine ja nõustamine, õppekeskkonna arendamine, sotsiaalse ja akadeemilise lõimumise toetamine ning üliõpilaste majanduslike raskuste vältimine. Õigusteaduskonnas on sama allika kohaselt kasutusel järgmised katkestamist ennetavad meetmed: koolides erialade tutvustamine õppejõudude ja üliõpilaste poolt, eriala tutvustamiseks gümnaasistidele e-kursus „Õiguse alused“, infotunnid esmakursuslastele, õppeaasta alguses programmijuhtide infotunnid, õppeained, mis toetavad lõputöö kirjutamist, õppetöösse ettevõtjate/praktikute kaasamine, magistrantidest õppeassistendid, kes on abiks kindla õppejõu ainete läbiviimisel ja ettevalmistamisel, tegevused õppekavaarenduseks, bakalaureusetöö asemel bakalaureuseeksami tegemise võimalus, tuutorid ja kursusevanemad, gruppitööde võimalused, ELSA sektsioon (rahvusvahelise õigusteaduse üliõpilaste organisatsioon), ühisüritused õppejõududele ja üliõpilastele.

Kuigi uuringud näitavad, et üliõpilaste väljalangevust kõrgkoolist on üritatud erinevate meetmete abil vähendada, võib siiski teadaolevale statistikale tuginedes väita, et see on küll probleemi ulatust kahandanud, kuid lahendust pole leitud. Selle murekoha ees ei ole mitte ainult Eesti kõrgkoolid, vaid samuti teised Euroopa riigid. Ka seal on viidud ellu meetmeid üritamaks suurendada esialgselt õpingutega alustanute kõrghariduse omandamist. Mõistagi ei ole see

täielikult realiseeritav, kuid võttes eeskujuks Eesti naaberriike, võiksid nende poolt proovitud strateegiad aidata kaasa ka meie ülikoolides katkestajate arvu vähendamisele.

1.4 Õigusteaduskond Tartu Ülikoolis

Õigusteaduskond on üks neljast Tartu Ülikooli vanemast teaduskonnast, mis kuulub Tartu Ülikoolis sotsiaalteaduste valdkonda (sh majandusteaduskond, haridusteaduste instituut, psühholoogia instituut, Johann Skytte poliitikauuringute instituut, ühiskonnateaduste instituut ning Narva ja Pärnu kolledž). Õppevaldkonnaks on sotsiaalteadused, ärimus ja õigus. Alates 2002. aastast on lisaks Tartule õigusteaduskonna üks osakond ka Tallinnas. Kõrgkooliõpingute alustamiseks on seatud üldtingimused. Vajalik on keskharidus, mida kinnitab gümnaasiumi lõputunnistus (Eesti kõrgharidussüsteemi..., 2013). Õigusteaduste eriala õppima minnes on eelduseks matemaatika ning eesti keele või eesti keel teise keelena sooritatud riigieksamid. Kummagi eksami osakaal on 50% ning vastuvõtu tagab punktisumma 80,0. Ülejäänud õppekohad täidetakse vastavalt paremusjärjestuse alusel. Minimaalne punktisumma, millega kandideerida saab, on 66,0.

Kui varasemalt oli kõrghariduse omandamine osadele õppijatele tasuline, siis alates 2013. aasta 1. jaanuaril jõustunud seadusega kaotati avalik-õiguslikes ülikoolides eestikeelsetel õppekavadel tasulised õppekohad. 2013/2014. õppeaastast alates on sisseastujatele kõrghariduse omandamine eestikeelsetel õppekaval täiskoormusega õppides tasuta (Haridus- ja Teadusministeerium, 2016). Tasuline on kõrgharidus juhtudel, kui õppur:

1. asub õppima osakoormusega ehk täidab õppekava arvestuslikust mahust 30-44 EAP- d õppeaastas ehk õppemaht jääb 50% ja 75% vahele;
2. asub õppima võõrkeelsetel õppekaval;
3. jätab eelmisel semestril rohkem kui 6 EAP- d sooritamata. Sel juhul maksab õppur üle 6 EAP tegemata jäänud ainepunktide eest. Kui õpinguid jätkata aga ettenähtud tingimuste järgi, on õpingud tudengi jaoks jälle tasuta;
4. on eksmatrikuleeritud ja immatrikuleeritakse kahe aasta vältel uuesti samale õppekavale;
5. soovib teistkordselt samale kõrgharidusastmele õppima asuda enne, kui pole möödunud varasemalt õpitud õppekava kolmekordne (bakalaureuse-magistriõppe integreeritud õppe puhul kahekordne) nominaalkestus. Samuti, kui varasemalt pole samal kõrgharidusastmel õppides hüvitanud õppekulusid vähemalt 50% nominaalkestuse ulatuses;

6. õpib eestikeelsel täiskoormusega õppekaval ning pikendab õpinguid. Eelnev kohustab pikendusaja esimesel semestril tasuma iga õppekava kohaselt puuduoleva ainepunkti eest eelmiste semestrite arvestuses. Edasiste pikendusaja semestritel õppetasu enam maksuma ei pea (Haridus- ja Teadusministeerium, 2016).

Õppekava lõpetamiseks peab üliõpilane: 1) läbima kaks kohustuslikku alusmoodulit (mahus 24+24 EAP-d), suunamoodulit (mahus 24+24 EAP-d) ja erialamoodulit (mahus 24+24 EAP-d) 2) läbima valikained mahus 12 EAP-d 3) läbima vabaaineid mahus 18 EAP-d 4) sooritama bakalaureuseksami (eksamile lubamise eelduseks on õppekava kõigi ülejäänud ainete läbimine positiivse tulemusega) 5) läbima õigusalase võõrkeele kursuse(d) mahus vähemalt 6 EAP-d.

Toetudes töö teoreetilistele lähtekohtadele on tööle seatud eesmärgiks välja selgitada Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppe tudengite õpingute katkestamise põhjused enda hinnangul ning kuidas saaks nendest põhjustest tulenevalt vähendada tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust. Tulenevalt töö eesmärgist on uurimisküsimused järgmised:

1. Mis on Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppimise katkestanud tudengite väljalangemise põhjused enda hinnangul?
2. Kuidas saaks Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas õpingud katkestanud tudengite hinnangul tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust vähendada?

2. Metoodika

Lähtuvalt töö eesmärgist, valiti uurimuse uurimismeetodiks kvalitatiivne uurimisviis, kuna see võimaldab saada intervjueeritavate kogemustest ja arusaamadest sisukamat informatsiooni (Laherand, 2010). Lähtuvalt sellele sobis eelnimetatud uurimisviis magistr töö eesmärgi saavutamiseks kõige paremini.

2.1 Valim

Andmete kogumiseks kasutati eesmärgipärast valimit, mis tähendab, et uuritavad valiti välja kindlate kriteeriumide põhjal (Hardon, Hodgkin, & Fresle, 2004). Valimisse kuulusid Tartu Ülikooli õigusteaduskonna eriala bakalaureuseõppes õppinud tudengid, kes oma õpingud sel erialal katkestasid. Intervjueeritavate hulgas oli nii esimesel aastal katkestanuid kui ka neid tudengeid, kelle õpingud katkesid vaatamata enamiku õppemahu positiivsetele tulemustele sooritamisele ja vaid mõne aine või lõpueksami tegemata jätmisele.

Intervjueeritavate leidmiseks kasutati lumepallivalimit ehk kõigepealt kasutati isiklikke kontakte ja sealt edasi juhatati järgmiste uuritavate juurde. Valim koosnes kaheksast Tartu Ülikooli õigusteaduste bakalaureuseõppe katkestanud isikust. Uurimuses osalenud isikute andmete kaitsmisel ning konfidentsiaalsuse tagamise eesmärgil on intervjueeritavate nimed asendatud pseudonüümidega ning taustandmed on välja toodud allolevas tabelis 1.

Tabel 1. Küsitluses osalenute taustandmed

Pseudonüüm	Vanus	Õpingute kestus
Theresa	26	2 aastat
Amanda	28	4 aastat
Niko	27	2 aastat
Marco	25	4 aastat
Annabel	27	5 aastat
Nora	26	1 aasta
Adeele	25	4 aastat
Robert	25	1 aasta

2.2 Andmete kogumine

Andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud enamasti suulisi, ühel korral Skype'i vahendusel tehtud, intervjuusid, et küsimusi esitades saaks vastavalt vajadusele muuta küsimuste järjekorda või esitada neid vastavalt kontekstile õiges sõnastuses (Laherand, 2010).

Poolstruktureeritud intervjuude eeliseks on Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2010) järgi just teiste andmekogumismeetoditega võrreldes paindlikkus, mis annab võimaluse vastavalt vastajale ja olukorrale andmekogumist reguleerida.

Küsimustiku koostamisel toetuti uurimisküsimustele ja tööle seatud eesmärgile. Mõjutusi küsimuste koostamisel ja intervjuu kava väljatöötamisel avaldas teoreetiline raamistik, mis on esitatud töö teoreetilises peatükis. Intervjuude läbiviimiseks kasutati küsimusi, mis on välja toodud lisas 1. Valiidsuse tagamiseks viidi läbi pilootintervjuud, mille tulemusena tehti korrekture intervjuu küsimuste sõnastuses. Esialguses küsimustikus oli mõistlik asendada mõned suletud küsimused avatutega ja muuta sõnastust, et küsimused oleksid üheselt

mõistetavad. Samuti palus intervjueri intervjueritaval põhjendada oma valikuid või otsuseid ning tuua ka näiteid.

Valik selle andmekogumisviisi kasuks tehti just eelkõige seetõttu, et võttes arvesse uurimuse eesmärki, võimaldas vahetu kontakt uuritavatega anda võimalikult täpsed uurimisküsimuste vastused ja vajadusel sai intervjuu käigus küsimusi lisada või mugandada. Samas pidi sel meetodil andmete kogumisel uurija olema valmis suure ajakuluga, mis hõlmas endast andmete kogumist ja analüüsimist (Õunapuu, 2014). Inimestega kohtudes toimunud intervjuud leidsid aset Tartus ja kõik töös kasutatud intervjuud salvestati töö autori mobiiltelefoniga. Intervjuude keskmine pikkus oli 30,3 minutit. Kõige lühema intervjuu kestis 17,47 minutit ning kõige pikema intervjuu kestus oli 42,14 minutit. Enne intervjuude toimumist teavitati intervjueritavaid vestluse orienteeruvast kestusest ning lisaks küsiti nõusolekut vestluse salvestamiseks. Helisalvestised kõigepealt transkribeeriti sõnasõnaliselt ja seejärel kasutati saadud andmeid pärastiseks andmeanalüüsiks.

2.3 Andmete analüüsimine

Andmete analüüsimise meetodiks valiti kvalitatiivne sisuanalüüs, kuna see võimaldas keskenduda kontekstilisele tähendusele ja teksti sisule (Laherand, 2010). Andmeanalüüsi etapid jagunesid kolmeks, mis on alljärgnevalt täpsemalt lahti seletatud.

2.3.1 Intervjuude transkribeerimine

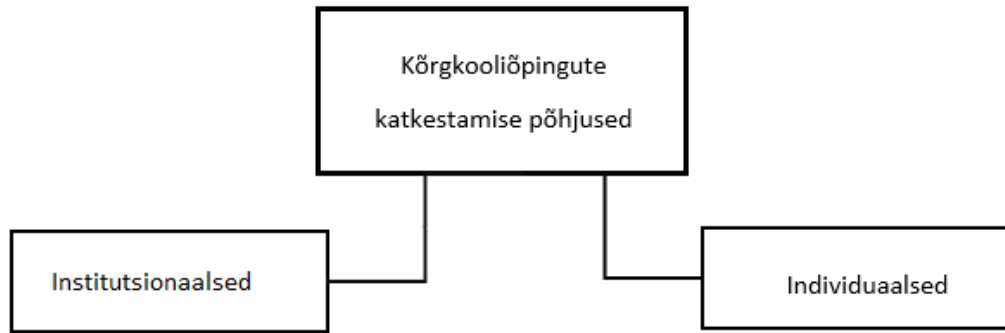
Kõik intervjuud transkribeeris töö autor ning kasutas selleks programmi *TimeStretch Player*, mis võimaldas salvestatud helifailide kiirust muuta, näiteks aeglasemaks, et transkribeerijal oleks lihtsam kuulnud kirja panna. Transkribeerimise käigus kirjutati salvestuselt kuuldu täpselt üles, et edastada võimalikult täpselt intervjueritava vastused, vaatamata vastuolule õigekirjareeglitega (Laherand, 2010). Kõik transkribeeritud tekstid loeti ning kuulati teistkordselt üle, et vältida teksti transkribeerimise käigus tehtud hooletusvigu ning olla kindel vastaja mõtete õiges kirjapanekus (Isaacs, 2014). Kirjapandu korduv lugemine lihtsustas omakorda kodeerimist ning kategoriseerimist, kuna uurija sai tekstiga rohkem tuttavaks. Umbes poole tunnise vestluse transkribeerimiseks kulus töö autoril ligikaudu kolm tundi.

2.3.2 Kodeerimine

Töö autor kasutas saadud andmete kodeerimiseks andmetöötlusprogrammi *QCAmap*, mille abil sai kodeerida kõiki transkribeeritud tekste korraga ja mis on mõeldud just kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil tekstide analüüsimiseks. Transkriptsioonide lisamiseks andmetöötlusprogrammi, tuli need kõigepealt muuta .txt-failideks ja pärast seda laadida *QCAmap*-keskkonda. Pärast intervjuude mitmekordset läbilugemist alustati tähenduslike üksuste loomist (Elo & Kyngäs, 2008). Selles töös valiti tähenduslikeks üksusteks terviklikku mõtet edasiandvad laused, lõigud või lõiguosad. Tähendusliku üksuse juurde kirjutas töö autor koodi, kui kood kordus, piisas edaspidi ainult tekstiosa märgistamisest ning seejärel sai juba kasutatud koodide seast (koodiraamatust) valida sobiva variandi. Lisas 2 on esitatud väljavõte *QCAmap* programmiga kodeerimisest.

2.3.3 Kategooriate moodustamine

Pärast kodeerimist on Elo ja Kyngäse (2008) järgi edasiseks etapiks kategooriate moodustamine. Kuigi *QCAmap* programm võimaldab ka kategoriseerimist, otsustas töö autor moodustada kategooriad manuaalselt. Kategooriate moodustamisel tekkisid kõigepealt alakategooriad, kuhu kuulusid koodide korduval lugemisel eristunud tähenduslikult sarnased koodid. Näiteks katkestamise põhjustega seotud koodid nagu *õppetöö korraldus*, *õppejõudude õpetamisoskused ja suhtumine*, *negatiivne kogemus teaduskonnaga* ja *üliõpilase motivatsioon* koondati ühise koodi alla *institutsionaalsed ehk ülikooliga seotud põhjused* ja koodid *isiklikud põhjused*, *erialavalik*, *õpingute kõrvalt töötamine* ja *sotsiaalne sidusus* paigutati koodi *individuaalsed ehk üliõpilasega seotud põhjused* alla. Lisades 3 ja 4 on esitatud teemade jaotumise kohta terviklikuma pildi saamiseks vastavad mõistekaardid. Joonisel 1 on toodud näide, kuidas koodide koondamisest teemakategooriad moodustusid. Pärast teemadele täpsete nimetuste andmist, koostati teemade kirjeldused ning otsiti intervjuudest välja sobilikud tekstinäited, mis illustreeriksid ning kinnitaksid saadud tulemusi.

Joonis 1. Teemakategooriate moodustamise näide

3. Tulemused

Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppe tudengite arvamused oma õpingute katkestamise põhjustest ning kuidas saaks nendest põhjustest tulenevalt katkestanute enda arvates vähendada tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust. Andmete analüüsi tulemusel tekkisid kummastki uurimisküsimusest kaks teemat. Esimese küsimuse kaks teemat jagunesid omakorda kokku kaheksaks alateemaks ja teise küsimuse teemad jagunesid kokku seitsmeks alateemaks. Esimeses osas toodi välja õpingute katkestamise põhjustega seotud tulemused ning teises osas on kirjas soovitusid ja ideed, mida intervjueeritavad oma kogemuse põhjal välja tõid, mis aitaks tulevikus õigusteaduskonnas või ka osadel juhtudel teistel erialadel vähendada õpingute katkestanute arvu. Järgnevalt esitatakse uurimistöö tulemused, kus iga alapeatüki juurde on näitlikustamise eesmärgil lisatud intervjueeritavate tsitaate.

3.1 Kõrgkooliõpingute katkestamise põhjused

Uurimisküsimuse „Mis on Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas õppimise katkestanud tudengite väljalangemise põhjused nende endi hinnangul?“ analüüsimisel tekkis kaks suuremat teemat. Esimeseks teemaks sai nimetada individuaalsed ehk üliõpilasega seotud põhjused, mis omakorda jagunes veel neljaks alateemaks: isiklikud põhjused, erialavalik, õpingute kõrvalt töötamine ja sotsiaalne sidusus. Teine suurem teema oli institutsionaalsed ehk ülikooliga seotud katkestamise põhjused, mis omakorda jagunesid neljaks: negatiivne kogemus teaduskonnaga, õpetamise viisid ja meetodid, õppejõudude õpetamisoskused ja suhtumine ning neljandaks motivatsioon. Ükski

intervjueeritav ei katkestanud õpinguid ühel konkreetsel põhjusel, vaid enamasti oli neid kaks või enam.

3.1.1 Individuaalsed ehk üliõpilasega seotud põhjused

Isiklikud põhjused. Ühe katkestamise põhjusena toodi välja intervjueeritava eraeluline põhjus, milleks üheks oli lapse süünd ning teiseks keeruline aeg eraelus. Mõlemad vastanud aga ei nimetanud neid ainsateks põhjusteks, miks õpingud siiski katkesid.

No minu õpingud lõpuks jäid ju pooleli sellepärast, et laps sündis. Ma sain Kaspari (pseudonüüm). (Amanda)

Ma arvan, et ikkagi isiklikus elus oli siuke raskem aeg... . (Annabel)

Erialavalik. Vale erialavalik oli kaudselt seotud kõigi intervjueeritavate otsusega õpingud katkestada. Intervjuu käigus tuli välja, et kandideeriti ka kahele erialale, kuid kuna teise, mis intervjueeritavat rohkem huvitas, ei saanud ta sisse, siis alustas ta oma õpinguid õigusteaduskonnas. Arusaamale, et valitud eriala ei ole tema jaoks, jõudis ta juba esimeste nädalate jooksul. Sellegipoolest õppis ta aasta ära ning alustas sama aasta sügisel erialal, mis teda aasta tagasi juba huvitanud oli.

Ma ei tahtnud seda õppida, ma ei näinud ennast sellel alal töötamas. Ja ma läksin Saksamaale elama ja mõtlesin seal proovida oma arhitektuuriõpinguid. Mul oli terve keskkool see mõte, et ma tahan arhitektuuri õppida ja ma tahan arhitektiks saada ja lõpuks ma sain sinna sisse ja ma sain seda õppida. (Nora)

Teise näitena vale eriala valimisel saab tuua intervjueeritava, kes pärast gümnaasiumi lõppu otsustas kõrgkooliõpingute alustamisel võtta eeskuju USA haridussüsteemist. Nimelt on USA-s Liberal Art College´id, kus bakalaureuseõpe kestab neli aastat ehk esimesel aastal saab kõrgkooliõpingutega alustav tudeng ise valida ained, mis teda huvitavad (Astin, 1999). Kuna tihti on äsja keskkooli lõpetanutel mitu valdkonda, mis neid huvitab (enamasti kaks), siis tema otsustas lihtsalt asuda õppima küll ühel konkreetsel erialal, kuid võttis juba esimesel aastal lisaks aineid, mis teda veel huvitasid. Tänu sellel jõudis ta arusaamale, mis valdkond teda rohkem huvitab ning vahetas samuti pärast esimest aastat eriala. Lisaks mainis ta, et Tartu Ülikoolis on väga lihtne eriala vahetada.

Ma avastasin, et mulle üldse ei meeldi õigusteadus, et ma tahaksin teha midagi reaalsemat ja rohkem loovat tööd, kus ma saan midagi luua ja ma kunagi ei näinud ennast midagi vabal ajal õigusteadusega seoses tegemas, aga ma päris tihti tegelesin programmeerimisega ja tehnikauudiste lugemisega ja disaini ja kõige sellega, mis nagu sobib tegelikult informaatikaga väga palju, mitte õigusteadusega. (...) Pigem läksin Tartusse selle eeldusega, et ma tean, et seal on väga lihtne eriala vahetada ja nagu Ameerikas tehakse esimene aasta selline, et sa isegi ei vali veel eriala, siis ma tegin umbes sarnast asja, et ma võtsin juura kõrvale kohe ka mingeid matemaatika ja IT (infotehnoloogia) aineid erinevaid selliseid asju ka. (...) Fantastiliselt lihtne oli eriala vahetada ka, aga tegelikult ma kordagi kellelegi õigusteaduskonnast ei öelnud, et ma vahetama hakkaksin. (Robert)

Kolmas variant vale eriala valimisel on õpingute käigus sellele arusaamisele jõudmine. Siinkohal on tegu pikema protsessiga ehk otsus polnud õpingute alguses teada, vaid kujunes välja alles mingi aja möödudes ja teatud asjaolude kokkulangemisel. Näiteks toodi välja, et oodati erialalt rohkem põnevust ning praktilist poolt, kuid reaalsuses oli õpe intervjueeritava jaoks liiga „kuiv“. Igavad loengud oli ühe intervjueeritava jaoks määravaks otsuseks ka statsionaarselt õppelt kaugõppele üleminekuks.

Eks see huvi, et päevast päeva ikkagi vähenes ja vähenes ja kui asja vastu huvi ikkagi ei ole, et katsu sa siis sundida eksju, et see on nagu põhiline ja eks see huvi langus siis võibki jällegi öelda, et sain õpingute käigus aru, et see ei ole päris minu jaoks. (...) Võib-olla küll, et kui oleks teadnud, et see on selline, kuidas nüüd öelda, mitte niivõrd praktiline või selline noh, paragrahv üks, õpi pähe, paragrahv kaks, õpi pähe, et seadusi me võime lugeda kõik internetist, et võib-olla siis olekski lootnud pigem, võib-olla siis oleks ka välja tulnud õppekavaga tutvudes, et asi on praktilisem, et hästi palju on sellist, sellist kuiva tuupimist, mis nagu minu natuuriga kuidagi kokku ei käi. (Theresa)

Ma tegin veel siukse triki vahepeal, et ma peale teist aastat läksin kaugõppesse. (...) Aga tegelt üks asi oligi see, et ma ei viitsinud käia nendes loengutes seda ettelugemist kuulamas. Kaugõppes oli seda vähem, seal oli nagu seda kodus õppimist rohkem. (Amanda)

Neljas vale eriala valik oli tingitud mitmel korral vääradeks osutunud eelarvamuste tõttu õpitava eriala suhtes. Intervjueeritavad mainisid vestluste käigus, et enne kõrgkooliõpingute alustamist oli neil õigusteaduskonnast tekkinud vale kuvand, mõnel korral ka Hollywoodi filmide alusel, kuid õpingute käigus selgus, et see kujutelm oli petlik ning tegelikkuses oli eriala ettekujutletavast erinev.

Noh see on siuke, et fantaasia, kui sa lähed keskkoolist, et oh, saan juristiksa aga tegelikult puudus väga palju nagu teadmisi, et mida see endast päriselt kujutab (...) Peamine põhjus oli reaalselt, et ma leidsin, et see ala ei huvitanud. Ta ei olnud selline nagu ma ette kujutasin. No jällegi see ettekujutus on selline, et ma ei tea, vaatad mingi sarjadest, mis kohturuumis toimub, vaidlused ägedad käivad seal. (...) Kuiv – loed neid riigikohtu lahendeid, analüüsid - see ei olnud minu jaoks ja siis ma leidsin nagu, et teised huvid. (Niko)

Kõrgkooliõpingute pooleli jätmisega toodi ühe põhjusena välja ka arusaamale jõudmine, et pärast kõrgkooliõpinguid mingil kindlal erialal karjääri teha pole nii lihtne ehk siis on tulevikus ebakindlad tulevikuväljavaated. Selgus, et amet ei käi tudengi natuuriga kokku või on tulevikus ametisse asudes kindlad reeglid, mis ei sobi üliõpilase tulevikuplaanidega.

Peale seda kui me käisime selle Peeter Paadi (pseudonüüm) juures notaribüroos, ma sain aru, kui raske on saada notariks. Et Eestis on mingi piiratud arv notari kohti onju. Ja siis põhimõtteliselt, kui sa saad notarikoja liikmeks, onju, siis pakutakse sulle ükskõik kus Eesti otsas kohta notariks saada ja kui sa seda vastu ei võta, keeldud näiteks minema Narva või Saaremaale või kuhu iganes, siis rohkem variante ei olegi. Siis sa ei saa notariks. (...) Seal on mingi notari eksami alusel pannakse mingi esi nagu top onju. Kas sa oled siis esimene või sajas kuskil nimekirjas. Ja siis see, kes on see top 1 parajasti, sellele siis pakutakse Eestis mõnda vabanenud notari kohta. Ükskõik, kus ta on. Ma mõtlesin, et issand, kuhugi Rāpinasse ma tööle küll ei taha minna. (Amanda)

Õpingute kõrvalt töötamine. Kuna enamikel intervjueeritavatel olid õpingud tasuta ning kõrgkooliõpingutega alustades vahetasid ka elukohta, asudes elama kas ühiselamus või üürikorteris, siis neil kaasnesid kulutused ainult eluaseme ning igapäevaste (söögi-joogi) peale. Mõnel vastajal ei olnud kulutusi just eluasemega, kuid nad õppisid tasulisel kohal ja õpingute eest tasusid vanemad. Üks osa intervjueeritavatest sai õppida nii, et ei pidanud õpingute kõrvalt üldse tööl käima, mitmed tudengit aga töötasid õpingute kõrvalt varieeruva koormusega. Töötavatest tudengitest suurem osa väitsid, et õpingute kõrvalt töötamine polnud kõrgkooliõpingute katkestamise põhjuseks, kuid üksikud tõid õpingute pooleli jätmise ajendina välja ka õpingute kõrvalt töötamise. Asjaolu, et õpingud polnud tööga seotud, andsid samuti mõjutusi õpingute katkestamiseks, kuna erialal polnud vastavat kõrghariduse kvalifikatsiooni vaja, mistõttu kaob motivatsioon õpitaval erialal hariduse omandamiseks

Mul jah need õpingud veits nagu katkesid selle tööl käimise pärast, ja ja ja, see otseselt ei mõjuta antud hetkel midagi, kas mul on see paber või ei ole. Antud hetkel ei ole seda vaja. (Marco)

Sotsiaalne sidusus. Õpingutega alustades leidsid enamik intervjueeritavatest omale paari päeva jooksul sõbra või sõbrad, kellega tänaseni hästi või väga hästi läbi saadakse. Erandina tõi üks üliõpilane välja, et õpingutega alustades sai ta esimeste nädalate jooksul aru, et eriala pole tema jaoks ning ta ei kuulu ka sinna nii öelda seltskonda. Otseselt katkestamist see ei mõjutanud, küll aga oli kaudselt seotud õigusteaduskonna erialal õpingute katkestamise otsus seotud tõsiasjaga, et intervjueeritav ei tundnud ennast seal õppekeskkonnas hästi.

Mulle tekkis üsna kohe selline vastuolu, et mulle ei meeldind see väga, et see oli üsna esimestel nädalatel, et ma tundsin, et see pole minu jaoks õige koht. (...) Vähemalt ma tundsin, et ma ei tunne seal ennast nagu omade inimeste keskel. (Nora)

3.1.2 Institutsionaalsed ehk ülikooliga seotud põhjused.

Õppetöö korraldus. Intervjuude käigus tuli välja, et paljude üliõpilaste jaoks olid õigusteaduskonna loengute ülesehitused nende jaoks liiga „kuivad“. Toimus palju loenguid, kus õppejõu poolt kasutati informatsiooni edastamiseks kas PowerPointi või mingit muud programmi, mille abil näidati tudengitele teksti, mille õppejõud otse maha lugesid. Oldi arvamusel, et materjali läbitöötamine iseseisvalt oleks olnud tõhusam ning rohkem aega säästev. Mitmed intervjueeritavad ootasid ainetest rohkem praktilisust ja elulisi näiteid. Mõni intervjueeritav avastas õpingute käigus, et õppimismeetodina sobib talle just praktilisus ning tegi loengutele lisaks praktikaid juurde, et oma õppimist ise toetada.

Mulle meeldib praktilisus, ma ei teadnud seda enne. Et selline teaduslik lähenemine, selline natukene kuiv teooria ei sobi minu õppimisnatuuriga või midagi sellist. Et ta oli lihtsalt liiga teoreetiline ja selline liiga süviti läks, hästi teaduslikult. Et ma ei näinud enam loengutes seda praktilist poolt, et mis siis minust nagu saab, see oli ka põhjus, miks ma tegin praktikaid hästi palju, okei ma õpin seda, aga mida ma siis nagu, kuidas ma kasutan seda, et see oli võib-olla see variant, mis nagu need ei läinud omavahel kokku. Oli erandeid, mingid õppejõud olid väga väga professionaalsed ja head, tõi elulisi näiteid, et mis päriselt maailmas toimub. (Adeele)

Töö käigus selgus ka, et mõne tudengi motivatsioon ainet läbides kadus just seetõttu, et aine oli kehvasti üles ehitatud. Ootused eriala suhtes ning õpingute käigus nendes pettumine andsid suuresti mõjutusi õigusteadustes õpingute katkestamiseks, kuna leiti, et selline õppimine ja see

eriala, et käi üliõpilase natuuriga kokku. Suur osa intervjueeritavatest mainis, et ootasid ainetelt rohkem elulisi ja reaalseid näiteid.

Päris palju oli selliseid arhailise ülesehitusega aineid, et semestri keskel teoorias ei pea midagi tegema ja semestri lõpul õpid eksamiks ja saad 100 protsenti hindest, mis on suhteliselt totter minu arvates ja ei hoiu su motivatsiooni semestri keskel väga üleval. Eks see oli mugav ikka, kui ma ei viitsinud tegeleda mingi ainega, aga kui tahta ainet hästi omandada, siis ta ei aita eriti kaasa, selline süsteem. (Robert)

Õppejõudude õpetamisoskused ja suhtumine. Õppejõududel on väga suur roll üliõpilase motivatsiooni ülalhoidmiseks ülikoolis. Üliõpilane ootab õppejõult rohkem, et inimene oskaks oma ainet tudengitele niimoodi edasi anda, et see tekitaks üliõpilases aine vastu huvi. Intervjuude käigus tuli välja, et paljud õppejõud seda neile ei pakkunud. Nad võivad küll oma ala spetsialistid olla, kuid kui puudub oskus teadmisi edasi anda, siis kaob tudengil huvi ning see omakorda tekitab üliõpilases tunde, et antud õppevaldkond ei paku huvi ega sobi talle, mis omakorda võib viia õpingute katkestamiseni. Mitmed intervjueeritavad mainisid, et pärast õigusteaduskonnas õpingute katkestamist läksid nad midagi muud edasi õppima ning seeläbi tekkis neil ka võrdlusmoment õppejõude vahel. Lisaks tuli intervjuude käigus välja, et mõningate õigusteaduskonna õppejõudude puhul tajuti negatiivset suhtumist üliõpilastesse. Toodi välja näiteid tudengite ebavõrdsest kohtlemisest, kus tudengite tööd olid sarnased, kuid hinnatud oli neid erinevalt. Kui sellega õppejõu jutule mindi, siis mõnikord õppejõud tunnistas oma viga ning olukord lõppes tudengi jaoks positiivselt, kuid oli ka juhtumeid, kui öeldi, et nii lihtsalt on ja üks peab töö uuesti tegema ja teine ei pea. Ka tuli ette olukordi, kus õppejõudude maailmavaadetega mitte nõustumisel ainest läbi kukuti.

Seda toetust nagu kuidagi oli palju vähem kui mul oli nüüd võrdluses informaatikaga. Informaatikas mulle tundus, et õppejõud armastasid enda tööd rohkem ja toetasid ka selle võrra ja olid rohkem täitsa nagu oma aine fanatid ja oskasid ja tahtsid seda nagu ka edasi anda kõikidele, et kõik teised oleksid ka. (Robert)

Negatiivne kogemus teaduskonnaga. Katkestamiseks nii-öelda lisatõuke andis ühe juhtumi puhul ka negatiivne kogemus teaduskonna dekanaadiga. Olukord, kus tudeng käib võistlemas, esindab seal edukalt ülikooli ning teab, et eelnevatel aastatel on sel juhul olnud tulemuseks ühe uurimistöö arvestamine, kuid sel korral seda ei juhtu, on üliõpilase jaoks

negatiivne. Intervjueeritav vastas, et selle negatiivse kogemuse tõttu ei oleks ta nõus oma õpinguid Tartu Ülikoolis ükskõik mis erialal enam jätkama.

Ma olin siis pettunud nende tōdedes. (...) Meil oli, me käisime võistlemas, vabatahtlikult, ise leidsime võistluse, esindasime Tartu Ülikooli, saime päris okei koha. (...) Ja siis meil kõik juhendajad olid nõus sellega, aga nemad ei saanud seda omavoliliselt nagu läbi viia, et neil ei ole seda kõrgemat nõusolekut. (...) Ühesõnaga see oli minu jaoks ka see lisatõuge õpingute katkestamisel, et see asi oli väga fishy (slāngi tõlkes kahtlane). (...) Ma olin nagu nii pettunud, et halloo, me nagu käime esindamas ja teie saate tūntust ja kõike muud ja vastu nagu ei anta (Adeele)

Motivatsioon. Motivatsiooniga seotud teemadel on ūhisosa nii ūlikoolist tulenevate kui ka ūliõpilasest tulenevate katkestamise põhjustega. Intervjuudest tuli vālja, et just motivatsiooni kadumisel õpingute kāigus on vāga suur roll õpingute katkestamisel. Olgu selleks siis õppeainetes pettumine (loengud liiga „kuivad“), negatiivne kogemus õppeosakonnaga vōi õppejōudude õpetamisoskuste puudujāāgid. Jātkuvalt toob tōō autor vālja, et motivatsiooni kadumine polnud intervjuudest lāhtuvalt kordagi ainuke põhjus, miks õpingud katkesid, vaid tegu oli mitme asjaolu kokkulangemisega.

3.2 Soovitusi ūlikoolile

Õpingute katkestamine nii õigusteaduskonnas kui ka mitmel teisel erialal on probleem olnud juba aastaid. Sellest tulenevalt oli tōō teiseks uurimiskūsimuseks „Kuidas saaks Tartu ūlikooli õigusteaduskonnas õpingud katkestanud tudengite hinnangul tulevaste õigusteaduskonna ūliõpilaste vāljalangevust vāhendada?“ Jārgnevalt tuuakse intervjueeritavate poolt vālja pakutud ideed ja soovitusid, mis jagunevad kaheks: enne õpinguid rakendatavad meetmed ning õpingute ajal rakendatavad meetmed.

3.2.1 Enne õpinguid rakendatavad meetmed

Õppevaldkonna tagasiside. Intervjuude kāigus selgus, et ūliõpilased sooviksid enne õpingute algust saada õppest vōimalikult realistliku ettekujutuse. Enne ūlikoolis õpingute alustamist oleks hea lugeda vōi veel parem – vaadata videot, millist tagasisidet annavad õpingutele õigusteaduskonna erialal õpingud edukalt lõpetanud tudengid ning ka õpingud katkestanud tudengid. Sellist sūsteemi kasutatakse ūlikoolis nāiteks ainetele ja ainet andnud õppejōududele

tagasiside andmiseks. Õppeinfosüsteemis on kohustus anda teatud arvule läbitud ainetest tagasiside, mida järgmised ainet valivad tudengid saavad lugeda.

Võib olla SAIS-is kui sa teed linnukese, et sa soovid kandideerida, et juba enne seda on ütleme mingisugune tutvustav video või saad lugeda kellegi kommentaare.. (...) Et huvitav oli küll see, et mille me avastasime, äkki teisel kursusel oli, et ÕIS-ist saab vaadata õppeainele jäetud kommentaare, mis tuli selles suhtes abiks, et kui on näiteks mingisugune seminarijuhendaja või rühma valimine, siis sealt sai nii-öelda aimu, et millist juhendajat tasub võtta ja millist ei tasu. Võib-olla sellist asja rohkem tudengitele tutvustada. Selle me leidsime täiesti ise, et keegi seda ei reklaaminud, et on selline koht, kus saab lugeda tudengite tagasisidet ainele. (Marco)

Tudengivari. Eestis on levinud kaks varjutamise programmi: tudengivari ja töövari. Kummalgi juhul veedab gümnasist päeva varjutatavaga ning saab mingit aimdust tema õpingutest või ametist. Uurimuse käigus pakkus üks intervjueeritav katkestamise ennetamise meetmena välja ka tudengivarjuks olemise, kuid lisas ka selle programmi puudused.

Äkki siis lihtsalt veel rohkem promoda seda tudengivarju süsteemi, aga samas üks päev võib anda päris vale mulje ja väga oleneb sellest, keda sa varjutad. (Robert)

Väiksem sisseastunute arv. Kuna õigusteaduskond on eriala, kuhu paljud gümnasistid õppima soovivad asuda ja kus üliõpilaste arv ühel lennul on üle 100 tudengi, siis oli mitmete intervjueeritavate jaoks probleemiks, et õppejõud polnud vastutulelikud. Kuna kursusel oli palju tudengeid, öeldi üliõpilastele, et võrdse kohtlemise printsiibi alusel ei vastata näiteks üliõpilaste meilidele, kui selgub, et õppejõul pole võimalik kõigile vastata.

Võib-olla nii-öelda vähendada vastuvõetute arvu, et see ei oleks nii suur nii-öelda rahamasin, nagu ta praegu on. Et pigem, pigem kvaliteedile rohkem rõhuda. (Marco)

3.2.2 Õpingute ajal rakendatavad meetmed.

Õpingute katkestamise ennetamise meetmete ideid, mida seostati õpingutega, oli intervjueeritavatel rohkem. Mõned neist võiksid sobida ülikoolile üldiselt ning teised jällegi teatud erialadele.

Tuutorid. Astudes ülikooli, on esmakursuslastele abiks tuutorid. Tuutoriks nimetatakse vabatahtlikku üliõpilasest nõustajat, kes on selleks läbinud spetsiaalse koolituse ning kelle ülesandeks on abistada oma eriala esmakursuslasi (ja ka välisüliõpilasi) õpingute alustamisel. Tuutori ülesandeks on aidata tudengil ülikoolieluga kohaneda, selgitada üliõpilaseks olemise alustalasid ja vajadusel pakkuda võimalust arutada üliõpilase probleeme. Lisaks annab tuutor nõu, mil viisil hankida vajalikku informatsiooni, selgitab õppekorralduse põhitõdesid ja võimalusi õpingute planeerimiseks. Intervjuust tuli välja, et mitmed esmakursuslastest said seda tuge, kuid mitte kõik.

Ma arvan, et mina tunnengi kõige rohkem puudust sellest, et need tuutorid oleks ennast näole andnud. (...) Kui ma võrdlen oma praeguse ülikooliga, siis meil ikkagi kolmanda kursuse tudengil, konkreetselt igal tudengil oli oma rebane. Ja kui oli mingi mure, siis sai tema käest kohe küsida, mis iganes mure see oli. Kas või selles osas, et kus kooli juures parkida. Või kuidas mingile õppejõule läheneda, kui sa oled mingi asjaga jänni jäänud ja tahad minna vähe pugeda. Et kõik siuksed asjad. Et sellistest asjadest jäi jah nagu puudu. (Amanda)

Motiveeritud õppejõud. Intervjuu käigus mainiti, et õppejõududeks võiksid olla küll oma ala spetsialistid, kuid ainult sellest ei piisa ning peab olema ka oskus oma ainet edasi anda nii, et ka tudengid on motiveeritud, mis määrab suuresti üliõpilaste huvi eriala vastu. Positiivseid näiteid toodi õppejõududest, kes viisid oma loenguid läbi, kasutades elulisi näiteid ja praktikaid, mis tudengeid motiveerisid. Meeldisid õppejõud, kes olid oma nõudmised üliõpilastele arusaadavalt ja konkreetselt olid teada andnud. Intervjuueeritavate arvates toetas õppimist ka süstemaatiline õpetamine, mis läks kokku õpikute või peatükkidega, ning kui anti lisamaterjale, et midagi elulist veel juurde lugeda, mis tudengites põnevust ja huvi tekitas.

Ma natuke pettusin selles, et ma arvasin, et see on palju huvitavam ja ma arvasin, et õppejõud näevad välja, nagu nad armastaksid oma tööd rohkem, aga see ei olnud tingimata nii. Vahel tundus, nagu päris paljud õppejõud tegid seda tööd selle pärast, et nad tahavad tööd teha, mitte et nad tõesti nagu kaifiksid seda ainet, mida nad järgmistele põlvedele edasi õpetavad. (Robert)

Toodi ka välja, et motiveerida õppejõude suurema palgaga ning oodati rohkem inimlikkust näiteks kodutööde esitamisel. Probleemina toodi välja olukord, kus näiteks ühe kodutöö osakaal koguhindest oli 1/3 ning kui see esitamata jäi ja ülejäänud asjade eest maksimum punkte ei

saanud, siis oli tulemuseks ainst läbi kukkumine. Olgugi, et töö esitamata jätmisel oli tudengil mõjuv põhjus (uuringud või haiglas viibimine).

Et pigem, pigem kvaliteedile rohkem rõhuda või siis otsida selliseid õppejõude, kes suuremal määral tegeleks õpetamisega või siis lihtsalt motiveerida õppejõudusid suurema palgaga. (Marco)

Esimene semester/aasta vabaainetega. Üks intervjueeritav otsustas pärast gümnaasiumi lõppu astuda Tartu Ülikooli ning valida esimesel aastal omale nii-öelda tunniplaani võimalikult palju neid aineid, mis teda huvitasid. Inspiratsiooni sai ta USA-st, kus sama süsteem kasutusel on. Nimelt on seal Liberal Arts College'id, kus bakalaureuseõpe kestab 4 aastat, kuid mille puhul ei astu tudeng sisse konkreetsele erialale, vaid lihtsalt ülikooli. Tudengitel on võimalik koostada omale meelepärane õppekava ainetest, mis teda rohkem huvitavad, ning samas omandatakse laiapõhjalisem haridus (Astin, 1999). Kuna intervjuude käigus tuli ka välja, et mitmetel tudengitel oli pärast gümnaasiumi kaks eriala, mis teda huvitasid, siis oleks selline variant ülikoolides neile eriti sobilik.

Minu arvates on päris kihvt süsteem, see mis on USAs, et esimene aasta sa ei vali endale veel eriala, isegi nagu laialt, põhimõtteliselt esimene aasta sa võtad erinevatest teaduskondadest endale aineid, mis sulle tunduvad huvitavad, sest sa kogud veel nii või naa infot siis selle kohta, mis sulle võiks meeldida. Ja see on teoorias meil ka võimalik, sest võid esimene poolaasta lihtsalt mitte teha piisavalt kohustuslikke ained, vaid tehagi nagu vabaained täis ja valikained täis, vastavalt sellele, mis sulle meeldivad ja siis natukene kiiremini teha ülejäänud ained. Aga vahepeal, mõnel õppekaval see võrgustik nagu ei toeta seda. (Robert)

Õpingute vahetus, mitte katkestamine. Üks intervjueeritav pakkus variandina ka välja, et kui tudeng õpingute käigus avastab, et eriala talle ikkagi ei sobi, siis on võimalik ained üle kanda ning eksmatrikuleerimise asemel ta teisele erialale või õppevaldkonda üle viia.

Ma pigem mõtlen selle peale, et võib-olla muutuks asi paremaks, üldiselt Tartu Ülikooli mõttes mitte ainult õigusteaduskonnas, et eriala vahetamine lihtsamaks ülikoolisiseseelt. See ei ole see, et sa pead kuidagi välja kukkuma, astuma, mis iganes, eksmatrikuleeritakse, vaid näed, et okei, mind tegelikult huvitavad need ained ja siis liigud hoopis nagu teise suunda. (Nora)

Võttes kokku töö käigus selgunud tulemused, saab kõigepealt välja tuua kaks suuremat teemavaldkonda, miks kõrgkooliõpingud Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas katkestati. Lähtudes

individuaalsetest ehk üliõpilastega seotud põhjustest, tuli välja, et üks põhilistest õpingute katkestamiseni viivatest põhjustest oli vale erialavalik. Valel erialavalikul oli samuti erinevaid aspekte, näiteks üliõpilane polnudki oma eriala valikus kindel või selgus õpingute käigus, et tudengile meeldivad rohkem praktilised ained, mida õigusteaduskonnas nii palju polnud ja seetõttu jõuti arusaamale, et eriala pole üliõpilasele sobiv. Ülikooliga suuremal määral seotud põhjusena toodi välja tõsiasi, et loengutes kasutati liiga palju PowerPointi või muid programme, mis ei toetanud informatsiooni edasiandmist, vaid õppejõud lugesid teksti sõna-sõnalt maha, mis langetas üliõpilaste huvi antud aine vastu ning lõppkokkuvõttes langes eriala õppimise motivatsioon. Töö käigus selgus, et mitte ühegi tudengi ülikooliõpingud ei katkenud ühel konkreetsel põhjusel, vaid kõikidel juhtudel oli katkestamise ajendeid kaks või enam.

Tulemuste teises osas välja toodud ülikooliõpingute katkestamise ennetavad meetmed jagunesid samuti kaheks: 1)enne õpinguid rakendatavad meetmed 2)õpingute ajal rakendatavad meetmed. Mitmed tudengid polnud enne õppima asumist kas üldse või piisavalt süvitsi tutvunud õigusteaduste õppekavaga. Teave, mida üliõpilased teaduskonna kohta leidsid, polnud piisavalt vastavuses sellega, milline õpe tegelikult oli. Enne õpingute alustamist aga oli intervjuueeritavatel soov õppest just võimalikult realistlikku pilti saada. Tulenevalt õigusteaduskonna õppe sisust toodigi välja, et paljud loengud on liiga „kuivad“. Väideti, et õppejõud võis olla oma ala spetsialist, kuid tal puudus oskus oma ainet edasi anda.

4. Arutelu

4.1 Uurimustöö järeldused

Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppe tudengite õpingute katkestamise põhjused ning leida võimalusi, kuidas saaks nendest põhjustest tulenevalt vähendada tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust. Alljärgnevalt arutletakse olulisemate tulemuste üle.

Esimeseks uurimisküsimuseks oli, mis on Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppimise katkestanud tudengite väljalangemise põhjused nende enda hinnangul. Uurimistulemused näitasid, et kõik Tartu Ülikooli õigusteaduskonna bakalaureuseõppelt eksmatrikuleeritud intervjueeritavad tegid seda omal soovil. Vestluse käigus selgus, et ükski ülikooliõpingute katkestaja ei teinud seda ühel kindlal põhjusel. Selgus, et enamik küsitluses osalenuid ei olnud väga põhjalikult tutvunud õigusteaduste õppekavaga, kuid olid enam-vähem teadlikud, mis neid ees ootab. Õpingute käigus selgus aga, et ootused ei ühtinud sellega, mis oli reaalsus, millest tulenevalt muutusid üliõpilaste hinnangud õppe sisule ja ka tudengi enda soovid ja eelistused.

Üks põhjus, mis käis läbi kõigi intervjueeritavate vastustest, oli vale erialavalik. Siseauditi (Tudengite väljalangevust vähendavate..., 2017) järgi oli huvide muutus õppetöö keskel kõige levinum põhjus, miks sotsiaalteaduste valdkonna I astme päevases õppes õpingud katkestatakse. Teisel kohal oli üliõpilase selgusele jõudmine, et eriala ei sobi kas tudengi isiksuseomaduste ja/või huvidega. Siinkohal võib öelda, et õigusteaduskonna bakalaureuseõppe katkestanud tudengite põhjused on ligilähedased auditi tulemustega. Siiski ei saa auditi tulemusi üldistada ainult õigusteaduskonna valdkonnale, kuna seal uuriti kõiki sotsiaalteaduste valdkonnas õpinguid katkestanud üliõpilasi. Õigusteaduskonna katkestajate põhjused ühtisid ka Šultsi (2015) TTÜ katkestajate uuringutulemustega, kus leiti samuti, et peamisteks katkestamiste põhjusteks olid liiga ebahuvitavad ja teoreetilised õppeained, mille tõttu kadus õpilastel motivatsioon antud erialal kõrgharidust omandada. Järve jt (2015) uuringu kohaselt olid IKT katkestajate põhjused aga pigem majanduslikud ehk soov töötada, mis antud töös aga oli väheste tudengite üks katkestamise põhjustest. Erinevuse põhjuseks võib olla tõsiasi, et IKT tudengeid palgatakse tööle ka ilma akadeemilise kraadita ning tööle võetakse tudengeid, kelle õpingud veel pooleli ning siis õpetatakse kohapeal vastavalt

vajadusele inimesed välja, kuid õigusteaduste erialal on ilma akadeemilise kraadita raske tööd leida.

Õigusteaduskonnas on vajalik vastava akadeemilise kraadi omandamine. Käesoleva uurimuse tulemused ei ühti uuringuga Tallinna Ülikoolis õpingute katkestajate tulemustega (Roosmaa & Reiska, 2015), kuna eelnevalt mainitud uurimuses toodi katkestamise põhjusena välja pigem ülikooliväliste põhjustena õpingute kõrvalt töötamine ja rahalised raskused ning üliõpilasega seotud põhjustest perekonna ja isikliku eluga seotud kohustused. Käesolevas töös omas neil ajenditel katkestamine aga väiksemat osa. Töö toodi küll ühe katkestamise põhjusena välja, kuid üks intervjuueeritav ütles, et töö polnud õpitava erialaga seotud ja seepärast polnud mõistlik edasi õppida (lisaks olid ka teised põhjused) ning teisel korral kadus huvi eriala vastu ning sooviti lihtsalt rohkem tööle keskenduda. Nende kahe uurimuse erinevused aga võivad tuleneda asjaolust, et antud töös on fookus ainult õigusteaduskonna tudengitel, kuid Roosmaa ja Reiska (2015) töö sihtgruppi kuulusid üleüldse Tallinna Ülikoolis õpingute katkestajad. Lisaks oli, kuidas saaks Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas õpingud katkestanud tudengite hinnangul tulevaste õigusteaduskonna üliõpilaste väljalangevust vähendada. Lahendused jagunesid kaheks: enne õpingutega alustamist ning õpingute ajal rakendatavad meetmed. Kuna õpingute katkestamiseni viivate põhjustena toodi välja ka vale erialavalik, mis oli seotud aine ebahuvitavusega ehk õppejõudude poolt oskamatusena ainet põnevalt edasi anda, siis soovitati ülikooli leida õppejõude, kes olid rohkem motiveeritud ning kasutaks rohkem praktikat ja elulisi näiteid. Hispaanias Granada ülikoolis viidi läbi programm, kus kombineeritud õppele tuginedes kasutati loengute läbiviimisel internetipõhiseid ülesandeid. Programm oli edukas ning tulemuseks olid paremad eksamitulemused ja katkestajate arvu vähenemine (López-Pérez et al., 2011). Järelduseks võib öelda, et töö käigus välja pakutud idee on realselt mujal maailmas positiivseid tulemusi andnud ning võiks olla edukas ka õigusteaduskonna õppes.

Ühe õpingute katkestamise meetmena pakuti uurimuses välja ka sisseastunute arvu vähendamine. Seda meetodit kasutatakse näiteks Soomes, kuid negatiivse tähelepanekuna toodi välja olukord, kus õpilane ei saa esialgu õppima erialale, mis teda huvitab ning valib muu eriala, mida õppima minna ja kui ta aja möödudes siiski saab soovitud erialale, siis tekib olukord, kus katkestatakse ikkagi õpingud sel erialal, mida omandati enne soovitud erialale õppima asumist, mis omakorda viib jällegi katkestamiseni vale erialavaliku tõttu. Käesolevas töös tulid välja

mõlemad ehk siis nii soovitus ülikoolile õpingute katkestamise ennetamiseks (vastuvõetute arvu vähendamine) kui ka katkestamise põhjus, kus valiti teine eriala, kuna esimesse ei pääsetud sisse.

Õpingute katkestamise ennetamise meetmetena on näiteks Soomes ja Rootsis kasutatud tasuta kõrghariduse võimaldamist ning suuremaid õppetoetusi, kuid käesolevas uurimuses katkestamise ennetamise meetmetega seoseid ei saa luua, kuna intervjueeritavatest enamiku õpingud olid riigieelarvelised (kellel polnud, siis neil aitasid vanemad tasuda õppemaksu) ning katkestamise põhjustena rahalisi raskusi välja ei toodud.

Ennetavate meetmetena toodi välja mõned ideed, mis juba kattuvad õigusteaduskonnas kasutuses olevate abinõudega vastavalt siseauditi (Tudengite väljalangevust vähendavate..., 2017) järgi. Üks neist on tuutorite olemasolu. Uurimuses toodi välja, et nende töö võiks olla aktiivsem. Teiseks sooviti erialade ja õppekavade põhjalikumalt tutvustamist üliõpilaste, õppejõudude ja õigusteaduskonna lõpetanute poolt, samuti tagasisidet õpingute katkestamise põhjuste kohta. Oluline oleks just aus ja võimalikult realistlik tagasiside. Kuna ülikooli juba kasutati taolist meetodit (tutvustused koolides), siis põhjus, miks need meetodid töös välja toodi, võib tuleneda asjaolust, et intervjueeritavate gümnaasiumiõpingute ajal võib-olla ei käidud veel koolides eriala tutvustamas ning seetõttu mainiti seda nüüd intervjuudes.

4.2 Töö kitsaskohad

Uuringu üheks kitsaskohaks on valimi väiksus, mille tõttu ei saa uurimistulemusi üldistada. Töö autor üritas valimit suurendada, kuid kahjuks see ei õnnestunud. Siiski on magistritöö uuringutulemuste osas mõtteainet ülikoolile, kuidas muuta õpingud õigusteaduskonnas üliõpilastele motiveerivamaks, et nende huvi õpingute vastu ei katkeks või kuidas gümnaasiumilõpetajatele võimalikult realistlikku ettekujutust õigusteaduskonna õppest edastada.

Antud magistritöö jaoks teostatud uurimistöö kitsaskohaks võib välja tuua ka asjaolu, et pärast läbiviidud intervjuude transkribeerimist ei saanud töö autor transkriptsioone intervjueeritavatele ülelugemiseks. Et uuringu autor saaks analüüsimiseks informatiivsemaid intervjuusid on Rolfe (2004) märkinud, et oleks hea anda intervjueeritavale võimalus oma intervjuu transkriptsioon üle lugeda ja vajadusel seda täiendada ja kommenteerida.

Kolmanda kitsaskohana võib välja tuua töö autori vähese kogemuse intervjuerimisel ning analüüsimisel. Kuna käesolev magistritöö oli uurijal kvalitatiivse uurimistöö läbiviimisel

esimeseks kogemuseks, siis eelnevate kogemuste puudumise tõttu ei osanud töö autor rikkalikuma andmestiku saamiseks lisada rohkem täpsustavaid küsimusi.

Uurimisprotsessi dokumenteerimiseks ja reflekteerimiseks ning töö usaldusväärsuse suurendamiseks oleks Laherand (2010) järgi hea meetod uurijapäeviku pidamine, mida töö käigus ei tehtud.

4.3 Töö praktiline väärtus ja soovitused edasisteks uuringuteks

Vaatamata asjaolule, et tegu on magistritööga, mille tulemused pole üldistavad, leiab töö autor siiski töös praktilise väärtusena ideed ja mõtted, mida intervjueritavad jagasid, et vähendada õpingute katkestamist õigusteaduskonnas. Nii mitmedki soovitused pole sobilikud mitte ainult õigusteaduskonnale, vaid võiksid laieneda ka teistele õppevaldkondadele ning ka Tartu Ülikoolile tervikuna. Kuna töö käigus selgus, et äsja keskkooli lõpetanud gümnasistid mõnikord ei tea, mida teha tahavad või on mõttes mitu varianti, mis neid huvitab, siis oleks soovituslik ülikoolil keskenduda sellele, et tudengid saaksid valida õppimiseks eriala, mis neid huvitab, et vähendada kõrgkooliõpingute katkestanute arvu.

Tulevased uurijad võiks keskenduda üliõpilastel, kelle õpingud Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas ei katkenud omal soovil, vaid ülikoolist lahkumise põhjustas näiteks õppe lõpukuupäeva möödumine, vääritud käitumine või edasijõudmatus. Eksmatrikuleerimise põhjuseid on mitmeid, mis tähendab, et kõrgkooliõpingute katkestajatel on erinevad arusaamad.

Tänu sõnad

Täna uurimuses osalenud kaheksat intervjueritavat, kes panustasid minu töösse enda aega ning olid nõus minuga oma kogemusi jagama. Suur tänu ka minu juhendajale, perekonnale ja sõpradele, kes olid toetavad, abivalmid ja kannatlikud.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Katri Kekorainen

11.01.2018

Kasutatud kirjandus

- Adams, T., Banks, M., Davis, D., & Dickson, J. (2010). *The Hobsons retention project: Context and factor analysis report*. Paper presented at the Australian International Education Conference.
- Alexander W. Astin, (Winter, 1999). How the Liberal Arts College Affects Students. *Daedalus*, 128(1), 77–100.
- Bean, J. P. (1990). Using Retention Research in Enrollment Management. *The strategic management of college enrollments*, 170–185.
- Beerkens, M., Mägi, E. & Lill, L. (2011). University Studies as a Side Job: Causes and Consequences of Massive Student Employment in Estonia. Külastatud aadressil <http://link.springer.com/article/10.1007/s10734-010-9356-0>
- Controller & Auditor General. (2002). *Improving student achievement in English higher education*. London: National Audit Office.
- Davies, R., & Elias, P. (2003). *Dropping out: A study of early leavers from higher education*. London: Department for Education and Skills.
- Dekker, G. W., Pechenizkiy, M. & Vleeshouwers, J. M. (2009). Predicting Students Drop Out: A case study. *Educational Data Mining*, 41–50.
- Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus*. (2013). Külastatud aadressil https://www.hm.ee/sites/default/files/kaskkiri_eesti_korgharidussusteem.pdf
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115.
- Haridus- ja Teadusministeerium*. (2016). Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/et/tegevused/korgharidus/oppimine>
- Hiltunen, K. (Toim.) (2009). Centres of Excellence in Finnish Univesity Education 2010-2012. Publications of the Finnish Higher Education Evaluation Council. Külastatud aadressil https://karvi.fi/app/uploads/2015/01/KKA_0309.pdf
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2010). *Uuri ja kirjuta* (tõlgitud teosest: Tutki ja kirjoita., Helsinki (2004). Tallinn: Kirjastus Medicina.
- Häkkinen, I. (2004). Do univesity entrance exams predict academic achievement? Working Paper, Department of Economics, Uppsala Univesity. Külastatud aadressil <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/82773/1/wp2004-016.pdf>

- Isaacs, A. N. (2014). An overview of qualitative research methodology for public health researchers. *International Journal of Medicine and Public Health*, 4(4), 318–323.
- Jones, R. (2008). *Student retention and success: a synthesis of research*. London: Higher Education Academy.
- Laherand, M-L. (2010). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Sulesepp.
- Larsen, M. S., Kornbeck, K. P., Kristensen, R. M., Larsen, M. R., & Sommersel, H. B. (2013). *Dropout phenomena at univesities: What is dropout? Why does dropout occur? What can be done by univesities to prevent or reduce it? A systematic review*. Copenhagen: Danish Clearinghouse for Educational Research. Külastatud aadressil http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Udgivelser/Clearinghouse/Review/Evidence_on_dropout_from_universities_technical_report_May_2013.pdf
- Long, M., Ferrier, F., & Heagney, M. (2006). *Stay, play or give it away? Students continuing, changing or leaving university study in First year*. Melbourne: Centre for the Economics of Education & Training, Monash University.
- López-Pérez, V. M., Pérez-López, M. C. & Rodríguez-Ariza, L. (2011). Blended learning in higher education: Students' perceptions and their relation to outcomes. *Computers & Education*, 56, 818–826.
- Malm, J., Bryngfors, L. E. & Mörner, L.-L. (2010). Supplemental Instruction (SI) at the Faculty of Engineering (LTH), Lund University, Sweden. An evaluation of the SI-program at five LTH engineering programs autumn 2008. *Journal of Peer Learning*, 3(1), 38–50.
- Moore, S. (2004). Inter-Universities Retention Network. *A submission to the OECD Review Team on the Irish Higher Education System in Irish Universities*. Külastatud aadressil <http://www.iua.ie/publication/view/inter-universities-retention-network-submission-to-the-oecd-review-team-on-higher-education/>
- Murakas, R., Lepik, A., Dsiss, H., Tõugu, R. & Veski, L. (2007). *Ülikooliõpingute katkumine ja taasalustamise võimalused: ülevaade uuringu „Uus algus” tulemustest*. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Must, O. (2006). *Mittenormatiivse õpiedu asjaolud ja motivatsioon*. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40782/KHaridus_mittenormatiivne.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Must, O., Must, A. & täht, K. (2015). Haridustee valikud ning õpingute katkestamise asjaolud Eesti kõrghariduses. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/49551/Haridustee_valikud_opingute_katkestamise_asjaolud_korghariduses.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Mäkinen, J., Olkinuora, E. & Lonka, K. (2004). Students at risk: Students' general study orientations and abandoning/prolonging the course of studies. *Higher Education*, 48, 172–188.
- Quinn, J. (2013). *Drop-out and Completion in Higher Education in Europe among students from underrepresented groups*. An independent report authored for the European Commission. Külastatud aadressil <http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/09/2013-Drop-out-and-Completion-in-Higher-Education-in-Europe-among-students-from-under-represented-groups.pdf>
- Rolfe, G. (2004). Validity, trustworthiness and rigour: quality and the idea of qualitative research. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 304–310.
- Roosmaa, E. - L., & Reiska, E. (2015). Tallinna Ülikooli katkestajate uuring. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48621/TLU_%20KATKESTAJATE%20UURING_aruanne_juuni2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Schuetz, P. (2008). Developing a Theory-Driven Model of Community College Student Engagement. *New Directions for Community College*. No. 144.
- Tartu Ülikooli majandusaasta aruanne. (2016). Külastatud aadressil https://www.ut.ee/sites/default/files/www_ut/ulikoolist/tu_majandusaasta_aruanne_2016.pdf
- Tartu Ülikooli nõukogu. (2013). Õppekulude hüvitamise tingimused ja kord tasemeõppes. Külastatud aadressil https://www.ut.ee/sites/default/files/livelink_files/kehtib_alates_03.02.2014_oppekulude_huvitamise_tingimused_ja_kord_tasemeoppes.pdf
- Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89–125.
- Tinto, V. (2006). Research and Practice of Student Retention: What Next? *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 8(1), 1–19.

- Tinto, V. (2012). *Leaving College. Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition*. (2nd ed). Chicago ja London: The University of Chicago Press.
- Tudengite väljalangevust vähendavate meetmete rakendamine sotsiaalteaduste valdkonnas (2017). Tartu Ülikool.
- Unt, M. & Täht, K. (Ed) (2014). *Tööturu väljakutsed kõrgharidusele*. Primus & SA Archimedes, Tallinn.
- Van Stolk, C., Tiessen, J., Clift, J. & Levitt, R. (2007). Student Retention in Higher Education Courses. *International Comparison*. Külastatud aadressil https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR482.html
- Vossensteyn, H., Kottmann, A., Jongbloed, B., Kaiser, F., Cremonini, L., Stensaker, B., Hovdhugen E., Wollscheid, S., Thomas, L. & Unger, M. (2015). *Dropout and Completion in Higher Education in Europe: Main Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Wolter, S. C., Diem, A., & Messer, D. (2014). Drop-outs from Swiss universities: An empirical analysis of data on all students between 1975 and 2008. *European Journal of Education*, 49(4), 471–483.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.
- Yorke, M., & Longden, B. (2008). *The First-year experience of higher education in the UK*. York: The Higher Education Academy.

Lisa 1. Intervjuu küsimused

Ülikooliõpingute katkestamine

Taustandmed

Kui vana Te olete?

Intervjuu küsimused

1. Miks valisite just õigusteaduste eriala?
2. Kas õppima asudes oli ka kindel, et kelleks saada soovite (notar, kohtunik, advokaat)?
 - o Kui oli kindel amet, siis miks just selline valik ja mida teate sellest ametist?
 - o Kas õppima asudes see soov muutus? Kui jah, siis miks?
3. Millised eesmärgid olid teil õppima asudes?
4. Kas õppima asudes oli see teie ainuke variant või oli valida mitme eriala vahel? Kui mitme, siis mis olid valikus ning miks valisite just õigusteadused?
5. Kui põhjalikult olite eelnevalt tutvunud õppekavaga?
6. Millised olid Teie ootused õpitava eriala suhtes ning kuidvõrd kattusid need reaalsusega? Tooge erinevustest näiteid.
7. Kas vahetasite kõrgkooli astudes elukohta?
 - o Kuidas mõjutas elukoha vahetus õpinguid kõrgkoolis? Kirjeldage muutusi.
 - o Kas asusite elama ühiselamus, eraldi korteris, sugulaste/sõprade juures?
8. Millised kulutused kaasnesid Teil seoses õpingutega (elamine, õppemaksud vm).
 - o Kes ja kuidas aitas(-id) Teil kulutusi katta?
9. Milliseid õppetoetusi Te õpingute ajal saite?
 - o Mis summas ühe semestri lõikes õppetoetusi saite?
 - o Kas saadav õppetoetus oli Teie jaoks piisav?
10. Kui oleksite saanud õppetoetust/i, siis kuidas oleks see mõjutanud Teie otsust õpingute katkestamisel?
11. Kui suur peaks olema õppetoetus, et üliõpilane saaks rohkem pühenduda õpingutele (ning ei peaks täiskoormusega samal ajal tööl käima)?
12. Kui käisite õpingute kõrvalt ka tööl, siis mis põhjustel ning kuidas oli töökoht seotud Teie õpitava erialaga?

- Kui suure koormusega Te töötasite? (täiskoormusega/osakoormusega)
 - Kuidas suhtus tööandja õpingute kõrvalt töötamisele? (nt kas arvestati graafikute tegemisel sellega, et tegu on tudengiga?)
 - Kui palju pidite töö tõttu tundidest (seminaridest, loengutest, praktikumidest) puuduma ja kas see mõjutas kuidagi teie õppeedukust ning suhtumist õppimisse?
 - Mida arvate, kas õpingute kõrvalt töötamine mõjutas ka kuidagi Teie suhteid (negatiivselt või positiivselt) õppejõududega? Põhjendage.
 - Kas kahetsete, et õpingute kõrvalt ka tööl käisite? Põhjendage.
13. Millised olid Teie suhted kursusekaaslastega?
- Milliseid positiivseid kogemusi kogesite seoses oma kursusekaaslastega?
 - Milliseid negatiivseid kogemusi kogesite seoses oma kursusekaaslastega?
 - Kui palju oma vabal ajal suhtlesid kursusekaaslastega?
 - Kas suhtlete siamaani mõne oma kursusekaaslasega?
14. Kas asusite õppima üksi või koos sõbraga?
- Kui jah, siis kas see sõber andis mõjutusi antud eriala valimiseks?
 - Kui ei, siis kui kiiresti leidsite kursusel oma sõbra/sõpru?
15. Kuidas mõjutas õpinguid suhtlus kursusekaaslastega?(nt kodutööde tegemine; töödeks/eksamiteks õppimine; loengutest, seminaridest, praktikumidest osavõtt jne).
16. Kas õpingute katkestamiseks andis mõjutusi suhtlus kaastudengitega?
17. Milliseid probleeme õpingute ajal kogesite? Tooge näiteid.
- Mida Te arvate, miks need probleemid tekkisid?
 - Kas neid probleeme oleks saanud ka kuidagi vältida?
 - Missugust abi kasutasite probleemide lahendamiseks?
18. Mis oli peamine põhjus/põhjused, miks õpingud katkesid?
- Mida oleksite saanud ise teha, et õpingud poleks katkenud?
 - Kuidas oleks saanud ülikool Teid selles aidata, et õpingud poleks katkenud?
19. Mida tegite pärast õpingute katkemist? (Läksite edasi õppima; tööle; lõite pere/hakkasite pereelu elama; võtsite aja maha?)
- Kui vahetasite eriala, siis mida Te õppima asusite ja miks?
20. Milliseid programme, üritusi või tuge pakuti Teile esimesel õppeaastal ülikoolieluga sisseelamiseks ja õpingutega alustamise toetamiseks?

- Mis võiks veel aidata esmakursuslasi toetamaks õpingutega alustamist?
21. Palun kirjeldage oma suhteid õppejõududega.
- Kirjeldage neid õppejõudude poolt kasutatud meetodeid, mis toetasid Teie õppimist.
 - Kirjeldage neid õppejõudude poolt kasutatud meetodeid, mis ei toetanud Teie õppimist.
 - Kas õpingute ajal tekkis ka konflikte õppejõududega? Kui jah, siis mis teemadel ja kas see andis mõjutusi õpingute katkestamiseks?(nt kodutööd, tundides osalemine vms).
 - Milliseid positiivseid juhtumeid seoses õppejõududega mäletate?
22. Milline peaks Teie arvates õppejõud olema (iseloomusta – range, sõbralik, leebe, vastutulelik vms)? Põhjenda, miks just need omadused.
23. Palun kirjeldage oma kogemusi, missugust tuge/abi pakkus instituut Teile /saite instituudilt oma õpingutega jätkamiseks.
- Millist tuge saite õppekorralduse spetsialistilt?
 - Millist tuge saite õppekorraldusnõustajalt?
 - Millist tuge saite karjäärinõustajalt?
 - Millist tuge saite üliõpilaspühholoogilt?
24. Kui kaua õpingud kestsid (enne, kui katkestasite)?
25. Milliseid soovitusi annasite, et õpinguid ei katkestataks?
26. Millistel tingimustel oleksite nõus tagasi õppima tulema ning sama eriala lõpetama?

Lisa 2. Väljavõte programmiga QCMap kodeerimistest

Sain lapse. Ja siis ma sain aru enne paari viimase aine tegemist, et mulle tegelt see juura ~~õ~~ldse ei meeldi.

C1 C2

Ja p~~õ~~hjus miks siis ei meeldi? Oli seal midagi veel?

See oligi see, et see k~~õ~~ik oli nii kuiv. Et kui ma n~~õ~~nd hiljem teises ~~õ~~likoolis ~~õ~~pin vaata, siis see on nagu ~~õ~~ ja p~~õ~~ev. V~~õ~~ga selline teaduskeskne ja selline.

C5

C5 X
loengud kuivad
[delete](#)

Seal on vist t~~õ~~esti palju vaja p~~õ~~he ~~õ~~ppida, lihtsalt ~~õ~~pidki neid paragrahve ja seaduseid?

Lihtsalt tuubid, paragrahve ja raamatuid p~~õ~~he omale. Et see ei olnud ikka ~~õ~~ldse minu teema.

C6

Et ei ole nii lihtne notariks saada?

See l~~õ~~ks ka m~~õ~~da jah. Peale seda kui me k~~õ~~isime selle XXXXXXXXXX juures notarib~~õ~~roos, ma sai aru kui raske on saada notariks. Et Eestis on mingi piiratud arv notari kohti onju. Ja siis p~~õ~~him~~õ~~tteliselt kui sa saad notarikoja liikmeks onju, siis pakutakse sulle ~~õ~~ksk~~õ~~ik kus Eesti otsas kohta notariks saada ja kui sa seda vastu ei v~~õ~~ta, keeldud n~~õ~~iteks minema Narva v~~õ~~i Saaremaale v~~õ~~i kuhu iganes, siis rohkem variante ei olegi. Siis sa ei saa notariks.

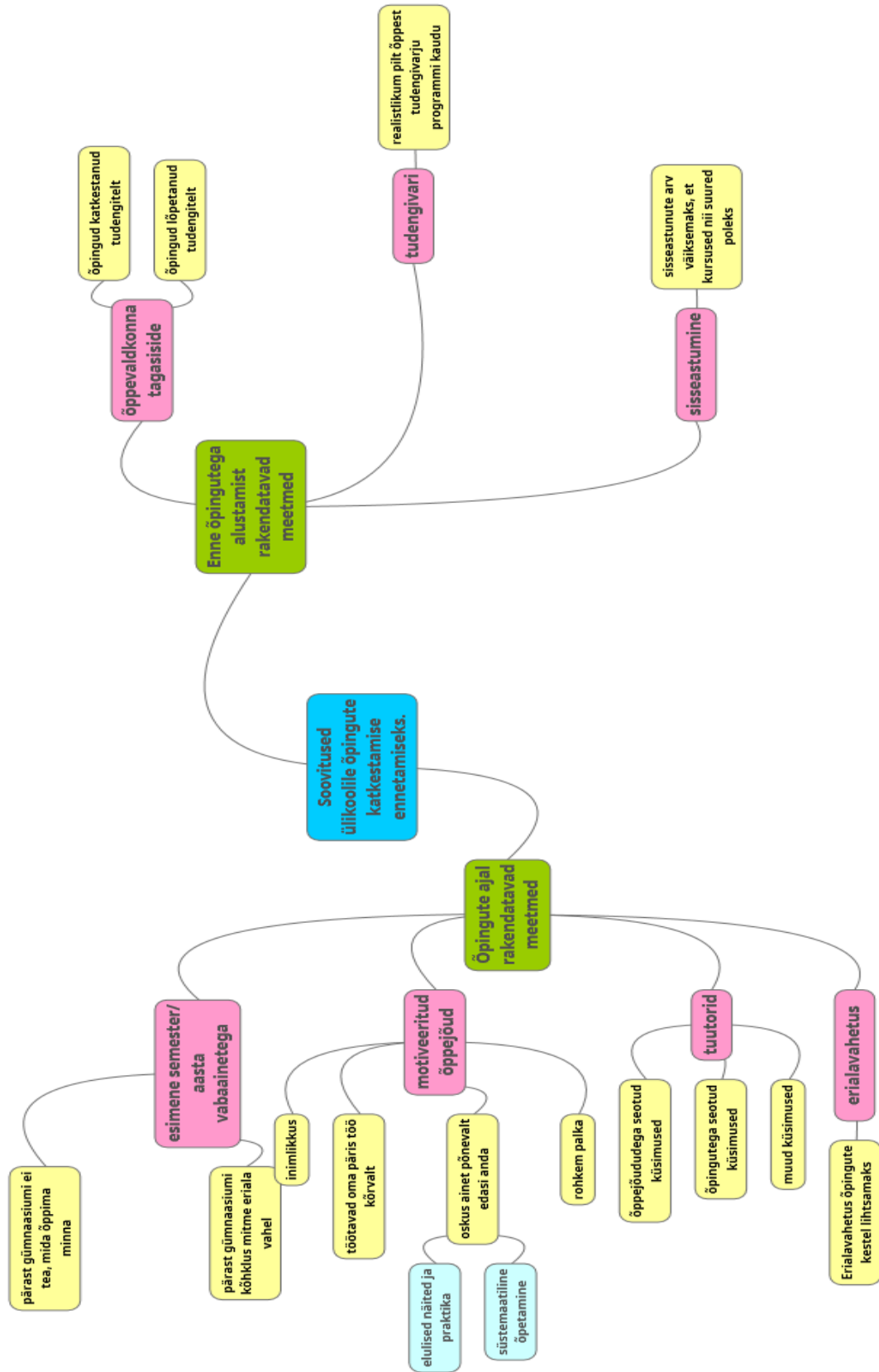
C3

Ongi niimoodi? Lihtsalt konkreetne, ~~õ~~eldakse nii see koht, n~~õ~~nd sinna ja kui ei siis ei?

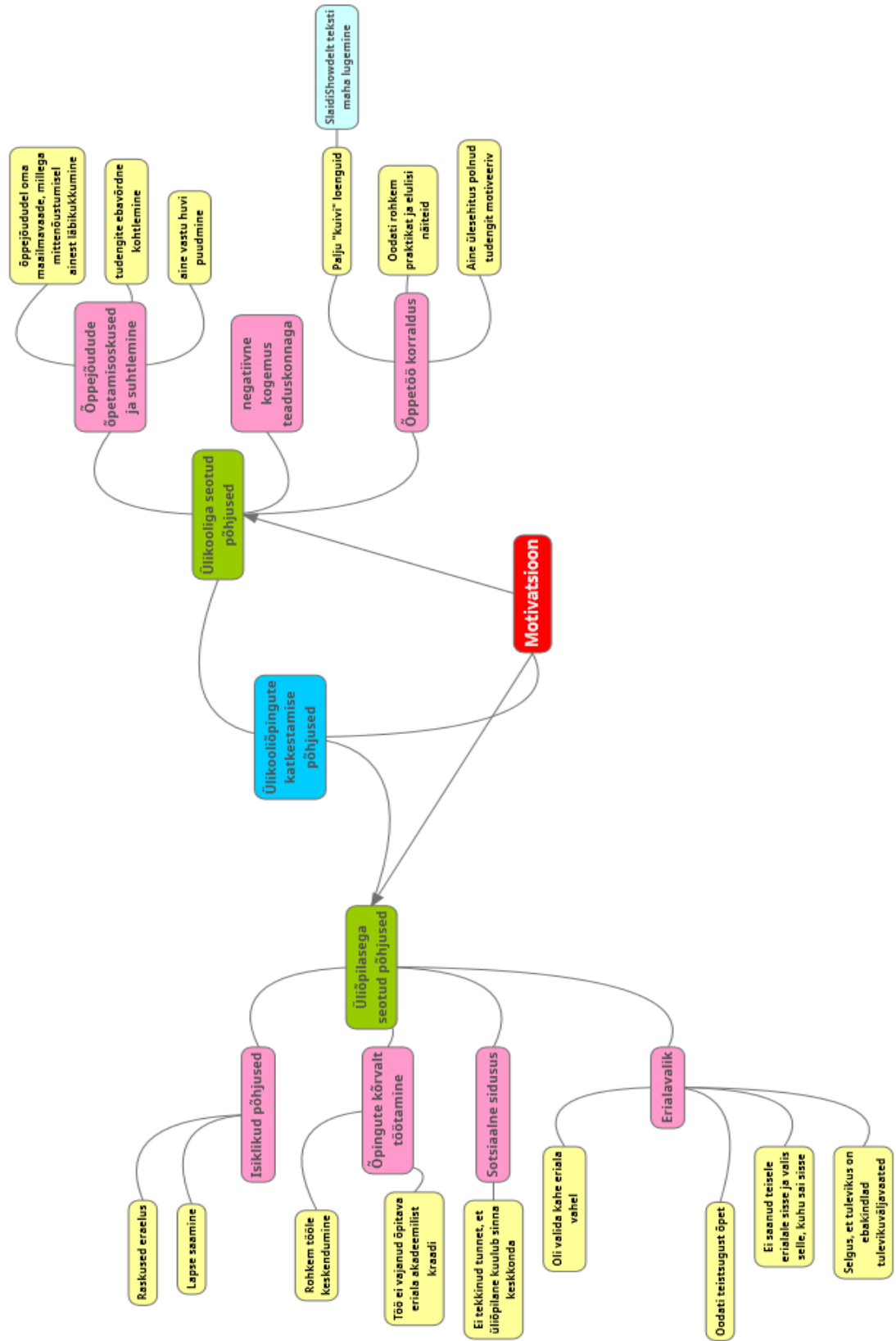
Jah. Seal on mingi notari eksami alusel pannakse mingi esi nagu top onju. Kas sa oled siis esimene v~~õ~~i sajas kuskil nimekirjas. Ja siis see kes on see top 1

C3

Lisa 3. Mõistekaart: Soovitusi ülikoolile õpingutega katkestamise ennetamiseks

Lisa 4. Mõistekaart: Ülikooliõpingute katkestamise põhjused

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katri Kekorainen (10.05.1991),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) enda loodud teose „Bakalaureuseõppe üliõpilaste hinnangud oma õpingute katkestamise põhjustele Tartu Ülikooli õigusteaduskonna tudengite näitel“, mille juhendaja on Marvi Remmik.
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 11.01.2018